

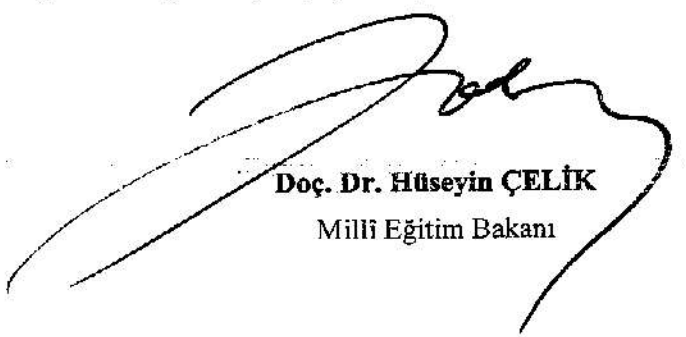
T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

SAYI: 284	TARİH: 26.12.2008	KONU: Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI: 130 287	TARİH: 13.08.2004 18.07.2005	

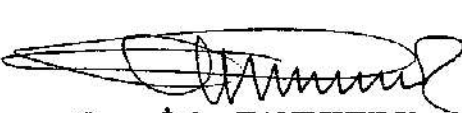
Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 18.12.2008 tarih ve 5102 sayılı teklif yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen **Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı**'nın 01.01.2009 tarihinden itibaren uygulanmak üzere ekli örneğine göre kabulü,

Kurulumuzun 13.08.2004 tarih ve 130 sayılı Kararıyla kabul edilerek uygulanmakta olan "Özel Özel Eğitim Kurumları Bedensel ve/veya Zihinsel Engelli Bireyler İçin Kaba ve İnce Motor Becerilerini Geliştirme Programı (0-18 yaş)" ile 18.07.2005 tarih ve 287 sayılı Kararıyla kabul edilerek uygulanmakta olan "Özel Özel Eğitim Kurumları Bedensel ve/veya Zihinsel Engelli Bireyler Fiziksel Fonksiyonları, Günlük Yaşamda Bağımsızlığı Artırma ve Becerileri Geliştirme Programı (18 yaş üzeri)" nın 2009 Yılı sonunda uygulamadan kaldırılması

kararlaştırıldı.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı

Merdan TUFAN
Kurul Başkan V.

Nazım İrfan TANRIKULU
ÜYE

Dr. Veli KILIÇ
ÜYE

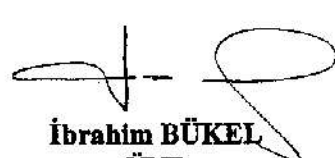

Ömer ÖZCAN
ÜYE

Füsun KÖKSAL
ÜYE

Ahmet SÖNMEZ
ÜYE

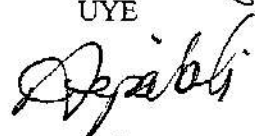

Ahmet Ergun BEDÜK
ÜYE

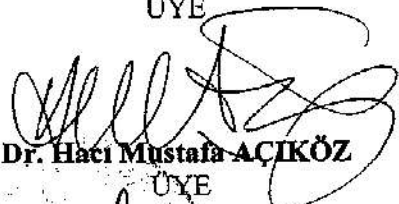

Zübeyir YILMAZ
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

Dr. Muammer YILDIZ
ÜYE

Halil AŞICI
ÜYE

Dr. Vahap ÖZPOLAT
ÜYE

Dr. Hacı Mustafa AÇIKÖZ
ÜYE

Aslı Gibidir.

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ
BEDENSEL ENGELLİ BİREYLER
DESTEK EĞİTİM PROGRAMI**

ANKARA, 2008

BEDENSEL ENGELLİ BİREYLER DESTEK EĞİTİM PROGRAMI
HAZIRLAMA ÖZEL İHTİSAP KOMİSYONU ÜYELERİ

ADI VE SOYADI	UNVANI	KURUMU
Prof. Dr. Ayşe LİVANELİOĞLU	Öğretim Üyesi	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Gonca BUMİN	Öğretim Üyesi	Hacettepe Üniversitesi
Doç. Dr. Mintaze K. GÜNEL	Öğretim Üyesi	Hacettepe Üniversitesi
İhsan YILHAN	Beden Eğitimi Öğretmeni	Doğan Çağlar Ortopedik Eng. İ.Ö. O. ANKARA
Zübeyde ERTEN	Özel Eğitim Öğretmeni	MEV Gökkuşuğu İlköğretim Okulu ANKARA
Adnan KIRCA	Özel Eğitim Öğretmeni	Rehberlik Araştırma Merkezi AKSARAY
Savaş YILMAZ	Özel Eğitim Öğretmeni	MEV Gökkuşuğu İlköğretim Okulu ANKARA
Zübeyde ANDIÇ	Türkçe Öğretmeni	Turhal Ortopedik Eng. İ.Ö.O. TOKAT
Mehmet ERGÜN	Sosyal Çalışmacı	Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı
F.Cumhur ELMACI	Çocuk Fizyoterapisti	Çocuk Fizyoterapistleri Derneği
Bülent ELBASAN	Fizyoterapist	Türkiye Fizyoterapistler Derneği
Murat DALKILINÇ	Fizyoterapist	Türkiye Fizyoterapistler Derneği
Günay BARAN	Fizyoterapist	Özel, Özel Eğitim Kurumları Derneği

PROGRAM GELİŞTİRME

Mustafa Galip DUZCU	Program Geliştirme Uzmanı	Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Hasan UTANÇ	Program Geliştirme Uzmanı	Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
Serap YALÇIN GÜLER	Program Geliştirme Uzmanı	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Veysel ÖZTÜRK	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Kızılcahamam Rehberlik ve Araştırma Merkezi ANKARA
İman DEMİRCİ	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Süha Alemdaroğlu Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ANKARA
Zafer ÜNAL	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
Şeker ÇELİKER	Ölçme ve Değerlendirme Uz.	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

DİL VE ANLATIM

Melek KARADAĞ	Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
---------------	-----------------------------	------------------------------------

İÇİNDEKİLER

<u>BÖLÜM ADI</u>	<u>SAYFA</u>
	<u>NO</u>
GİRİŞ.....	3
ÖZÜR GRUBUNUN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ.....	3
PROGRAMIN DÜZEYİ.....	5
PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI.....	6
PROGRAM İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR.....	6
PROGRAMIN YAPISI.....	8
ÖĞRENME ÖĞRETME SÜRECİ.....	10
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	15
AİLE EĞİTİMİNİN PLANLANMASI VE AİLE İLE İŞBİRLİĞİ.....	25
PROGRAMDA YER ALAN MODÜLLER	
Sırtüstü (Kaba Motor)	26
Yüzüstü (Kaba Motor)	33
Destekli Oturma (Kaba Motor)	40
Desteksiz Oturma (Kaba Motor)	48
Emekleme (Kaba Motor)	56
Dizüstü (Kaba Motor)	63
Ayakta Durma (Kaba Motor)	69
Destekli Yürüme (Kaba Motor)	76
Desteksiz Yürüme (Kaba Motor)	83
Merdiven İnip-Çıkma (Kaba Motor)	90
İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler (Kaba Motor)	96
Çizim Becerileri (İnce Motor)	102
Tutma ve Bırakma (İnce Motor)	109
El Becerileri ve El-Göz Koordinasyonu (İnce Motor)	116
Proprioseptif Sistem (Vücut Farkındalığı) (İnce Motor)	123
Taktil Sistem (Dokunma) (İnce Motor)	128
Görsel Algılama (İnce Motor)	133
Vestibuler Sistem (Denge) (İnce Motor)	138
KAYNAKÇA.....	144

GİRİŞ

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istenilen yönde değişim oluşturma sürecidir. Bireyin ihtiyaçlarının karşılanmasında birincil etken bireyin gereksinimi olan eğitimin sağlanabilmesidir. Her birey gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin de kendine özgü özellikleri, ilgi, yetenek ve öğrenme ihtiyaçları bulunmaktadır. Çağdaş eğitim anlayışı gereği, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bu özellik ve ihtiyaç çeşitliliği dikkate alınarak “bireyi merkez alan” eğitim modeliyle öğrenimlerini sürdürmeleri en doğal haklarıdır.

Bedensel engelli bireylerin genel özelliklerinin çok geniş bir yelpazede çeşitlilik göstermesi, yaşam kalitelerinin artırılması ve belli bir düzeyde tutulması gereğinden hareketle Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programına duyulan ihtiyacın önemi ortaya çıkmaktadır.

Bedensel engelli bireylerin var olan kaba ve ince motor becerilerini artırmak, belirli bir düzeyde tutmak ve kullandığı tüm ortopedik araç ve gereçlerden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak için eğitimin desenlenmesi gerekmektedir.

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı, özel eğitim hizmetleri kapsamında destek eğitim kurumlarına devam eden bedensel (spastik ve ortopedik) yetersizliği olan bireylerin verilen özel eğitim hizmetinden etkili bir biçimde ve en üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak amacıyla ülkemizde bedensel yetersizliği olan bireylerin gelişim özellikleri dikkate alınarak aşağıda belirtilen ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Bu programın hazırlanmasında 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 3. maddesi ile 24/07/2008 tarihli ve 3793 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 25. maddesi dayanak teşkil etmektedir.

ÖZÜR GRUBUNUN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası dönemde herhangi bir nedene bağlı olarak iskelet (kemik), kas ve sinir sistemindeki bozukluklar sonucu, bedensel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybeden, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük yaşamdaki gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan, bu nedenlerle korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye bedensel özürlü; bu duruma yol açan durumlara ise bedensel özür denir. Bedensel özürleri nedeni ile sağlıklı kişilerden farklılaşan ve eğitim hizmetlerinden gereğince yararlanamayan bu bireylerde bilişsel, psiko sosyal ve duyuşsal gereksinimlerin yanı sıra hareket ve fonksiyonel yeteneklerin geliştirilmesi de büyük önem taşımaktadır.

Çeşitli nedenlerle kaba ve ince motor gelişim becerileri olumsuz yönde etkilenmiş bu kişilerin kendilerinden beklenen fonksiyonel hareket ve becerileri yerine getirmeleri değişik derecelerde kısıtlanmıştır. Bu duruma yol açabilecek ve sıklıkla karşılaşılan nedenler aşağıda kısaca tanımlanmıştır.

1.Serebral Palsi: SP (CP) şeklinde kısaltılmış olan bu hastalık grubu, gelişmekte olan beynin (gebeliğin başlangıcından ikinci yaşın sonuna dek) değişik nedenlerle zarar görmesi sonucu ortaya çıkan duyu, algı ve hareket bozukluğudur. Ortaya çıkan klinik tablonun ağırlığı, beynin zedelenme derecesine, hasarın yerine ve bireyin yaşına bağlıdır. Oluşan tablo ilerleyici değildir. Bu tablonun vücudun tamamını etkileyen şekli tetraparezi (kuadriparezi), daha çok bacakların etkilendiği şekli diparezi (dipleji), vücudun bir yarısının etkilenmesi hemiparezi, tek kol veya tek bacak etkilenmesi monoparezi olarak adlandırılır. Bu durum farklı şekillerde kendisini gösterir.

- a. **Spastik Tip:** Kasın istem dışı sertliğini ifade eden bu durum; hareketlerin yavaşlamasına, harekette kontrol güçlüğüne ve çeşitli hareket kayıplarına sebep olur.
- b. **Atetoid Tip:** Hareket ve pozisyonlara bağlı olarak kaslar bazen sert bazen de gevşektir. Hareketler istemsiz, yavaş ve sürüncemelidir.
- c. **Ataksik Tip:** Duruş, denge bozuklukları, hareketlerde titreme ve koordinasyon bozuklukları ile karakterizedir.
- ç. **Hipotonik Tip(Gevşek):** Tüm vücut kaslarında yaygın gevşeklik söz konusudur.
- d. **Karışık Tip:** SP'nin farklı tiplerine ait özellikleri bir arada taşır. Çoğunlukla atetoid ve spastik tip birlikte dir.

2. Merkezi Sinir Sistemini Etkileyen Dejeneratif, Metabolik ve Genetik Kökenli Hastalıklar: Motor gelişim geriliğine bağlı hareket ve fonksiyon kayıplarına yol açar. (Down sendromu, Subakut sklerozan panensefalit, Joubert sendromu, Rett sendromu, Prader-Willi sendromu, Williams sendromu vb.)

3. Mental Motor Retardasyon (MMR) (Mental Motor Gerilik): Zekâ, duyu, algı ve motor bozuklukların çeşitli oranlarda bir arada görüldüğü durumu ifade eden genel bir başlıktır.

4. Doğuştan Kol Felci (Brakial Pleksus Yaralanması): Doğum sırasında kola giden sinirlerin zedelenmesine bağlı olarak ortaya çıkan, hareket ve duyuyu etkileyen felç tablosudur. Tek taraflıdır. Etkilenen kolda tamamen bir felç tablosu olabileceği gibi ağırlıklı olarak elde ya da omuz çevresindeki kasların zayıflığı ile de seyredebilir.

5. Omurilik Kapanma Defektleri (Spina Bifida-Meningomyelose): Omuriliğin ve omurilik sıvısının dışarıya doğru kese şeklinde fitiklaştığı ve bacaklarda tek ya da çift taraflı değişen derecelerde felçlere neden olan bir hastalıktır. Bazı hastalarda beyin omurilik sıvısının dolaşımının

beyin içinde kapalı kalması sonucu beyinde birikmesi ve buna bağlı başın büyüdüğü (hidrosefali) görülebilir. Hidrosefali beyin gelişimini ciddi olarak engelleyebilecek bir durumdur.

6. Doğuştan Kas Hastalıkları: İskelet kaslarının yapısındaki bozulma ve buna bağlı ilerleyici kas güçsüzlüğü ile seyreden, doğumdan itibaren ortaya çıkan bir grup hastalıktır. Kas güçsüzlüğünün yanı sıra eklem sertlikleri, şekil bozuklukları ve ilerleyici sakatlık meydana gelebilir.

7. Travmatik Nedenli Merkezi Sinir Sistemi Yaralanmaları: Çoğunlukla trafik kazası, yüksekten düşme, ateşli silah yaralanmaları gibi kazalar sonucunda oluşmakta ve sinir sisteminde geçici ya da kalıcı özre neden olmaktadır.

8. Süreğen Hastalıklardan Kaynaklanan Motor Gelişim Gerilikleri: Doğuştan ya da sonradan oluşabilen, yaşam boyu devam eden ve /veya ilerleyici, ince ve kaba motor gelişim becerilerinde yetersizlik ortaya çıkaran durumları tanımlar (epilepsi, osteogenesis imperfekta).

PROGRAMIN DÜZEYİ

Program, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle, kaba ve/veya ince motor gelişim becerileri ve günlük yaşam aktiviteleri olumsuz etkilenmiş, bu nedenle fonksiyonel hareket yeteneği ve aktiviteleri kısıtlanmış her yaştaki bireylerin gelişimsel özellikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI

Bu program ile bireylerin;

1. Normal motor gelişim basamaklarındaki becerileri kazanmaları,
2. Duruş (postür) ve hareket ile ilgili bozukluklarını en aza indirmeleri ,
3. Kaba ve ince motor becerilerini geliştirmeleri,
4. Günlük yaşam aktivitelerinde bağımsız hareket edebilme becerileri kazanmaları,
5. Bacak ve kollarını fonksiyonel bir şekilde kullanmaları,
6. Düzgün duruş ve hareket için gerekli duyu, algı, bilişsel ve motor bütünlüğünü sağlamaları,
7. Transfer ve yer değiştirmeye ve ilerlemeye yönelik (ambulasyon) hareketlerini geliştirmeleri,
8. Yardımcı cihaz, araç gereç ve ekipmanı kullanma becerisi geliştirmeleri,
9. Gelişim basamaklarına uygun davranma becerisi geliştirmeleri,
10. Hareket yeteneğinin yanı sıra bilişsel, duyuusal, psikolojik ve sosyal bütünlüğü geliştirmeleri beklenmektedir.

PROGRAM İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Modüllerde yer alan kazanımlar, “Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı” nın genel amaçlarına ulaşmayı sağlayacak nitelikte belirlenmiştir.
2. Bedensel engelli bireylerin tanılanmış bedensel yetersizliğine ek olarak başka bir yetersizliğin olması halinde, (zihinsel, görme, işitme vb.) sahip olduğu ek yetersizlik alanındaki programlara ait modüllerden birey için uygun kazanımlar belirlenerek bireysel ve/veya grup eğitim programına dâhil edilmelidir.
3. Bedensel Engelli Bireyler Destek Programı; bedensel engelli bireylerin toplumsal kaynaklardan diğer bireylerle birlikte eşit şartlarda yararlanmalarına olanak sağlamak amacıyla, uygulama aşamasında belirtilen amaca hizmet etmeli ve gerçek hayatla uyumlandırılarak yürütülmelidir. Uygulayıcı, modüllerin ihtiyaç duyulan aşamalarında bireyle birlikte sosyal yaşam alanlarında (oyun ve park alanları, çarşı-pazar, sinema-tiyatro salonları, toplu taşıma araçları.) mutlaka kazanılan becerilerin uygulamalı olarak gerçekleştirilmesini sağlayan eğitim faaliyetlerine yer vermelidir. Ayrıca bireyin ev ortamı mutlaka değerlendirilerek ev içindeki bağımsızlığını destekleyici ve artırıcı, aile ve engelli bireyin günlük yaşam aktivitelerini kolaylaştırıcı düzenlemelerin yapılması ve program ile elde edilen kazanımların ev ortamında da sürdürülmesi sağlanmalıdır.
4. Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı’nı oluşturan modüller, bireylerin sahip olduğu yetersizlik alanlarına yönelik hazırlanmıştır. Modüller arasında gelişimsel basamaklara göre bir sıralama söz konusu olmasına rağmen modüller her zaman birbirinin ön koşulu değildir. Örneğin, “*Emekleme ve Dizüstü*” modülünü başaramayan bireyin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda, daha sonraki “*Ayakta Durma*” modülüne geçmesi söz konusu olabilir. Yine bireyin ihtiyaçlarına göre aynı anda birden fazla modül programa dâhil edilebilir.
5. Kazanımlardan ölçüt toplamının %50’sini gerçekleştirilebilen birey bir sonraki modüle geçebilir. Ancak bireyin alt modülde başaramadığı kazanımların; almakta olduğu yeni modül ile birlikte sürdürülmesi gerekir.
6. Program modüllerinde yer alan kazanımların gerçekleşebilmesi için eğitim sürecinde modülde belirtilen gerekli araç gereç ve donanımlar sağlanmalıdır.
7. Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı kapsamında destek eğitim hizmeti veren kurum;
  - Rehberlik ve Araştırma Merkezi,
  - Bireyin devam ettiği örgün /yaygın eğitim kurumu,
  - Birey eğer tedavi görüyorsa ilgili sağlık kuruluşu,
  - Eğer çalışıyorsa işveren,

- Genel ve yerel yönetimler

ile gerek duyulduğu durumlarda iş birliği içinde çalışmalıdır.

8. Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı'nda yer alan modüllerin uygulanması sırasında kazandırılması gereken fonksiyonel becerilerin bireysel farklılıklara göre adaptasyonu gereklidir. Programdaki ilerlemeler, fonksiyon ve hareket kayıplarının kişiden kişiye değişen oran ve özelliklerine göre düzenlenmelidir.
9. Bedensel engelli çocuklarda motor, duyu, algı ve iletişim problemleri farklı seviyelerde ortaya çıkar ve rehabilitasyon yaklaşımlarına cevaplar da değişim gösterir. Bu programın, bedensel engelli bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda ve belki de her ders saatinde değişmesi veya tekrar edilmesi gerekebilir. Örneğin; aşırı kas kasılmaları olan bir çocukta bu kasılmaların şiddeti günden güne farklılık göstereceğinden o gün içinde yapılacak uygulamalar da farklılık gösterebilecektir. Kazandırılması hedeflenen fonksiyonel beceriler, özrün şiddetine bağlı olarak değişeceğinden, her çocukta bireysel hedefler gündeme gelmekte ve hedeflere ulaşmak için gerekli zamanın kesin olarak bilinmesi mümkün olmamaktadır. Detaylı olarak yapılacak değerlendirmeyi izleyerek oluşturulacak program, bireysel hedefler göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Bireysel uygulamaların yanı sıra benzer özür grubunda ve fonksiyonel beceriler yönünden aynı düzeydeki bireyler gerekiyorsa grup eğitimine alınmalıdır.
10. Bireylerle yapılacak çalışmalar sırasında verilen yönergelerin kısa, net ve anlaşılır olması, performansın artırılmasını sağlayacaktır.
11. Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı dâhilinde verilecek sosyal ve kültürel faaliyetler; aile katılımını içeren, bireyin sosyal gelişimini sağlayan, toplumsal farkındalık yaratan, kültürel gelişimini destekleyen, toplum kaynaklarını engelli bireyin yararına kullanmayı sağlayan faaliyetler olmalıdır.
12. Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı'nın uygulanmasından sorumlu personel ve kurum idaresinin uygun görmesi hâlinde kurum dışından danışma amacıyla destek almak alınacak ait uzman (üniversitenin ilgi bölüm/ana bilim dalından en az lisans düzeyinden mezun olan, alanında en az beş yıl tecrübe sahibi olan) istenebilir. Bu uzman, asla zorunlu personel statüsünde olmadığı için imza yetkisine sahip değildir. Destek alınacak uzman, engelli bireyle programın uygulanmasında yer almayacak; uygulayıcılara, kurum personeline ve/veya ailelere katkı sağlayacaktır.
13. Bedensel engelli bireyler destek eğitim programı, genel amaçlara ulaşmayı sağlayacak çeşitli modüller ve bu modüllere yönelik kazanımlardan oluşmaktadır. Her bir modülde bireylerde ulaşılması beklenen kazanımlar, içerik, açıklamalar ve ölçme değerlendirme bölümleri yer almaktadır.

14. Modüllere ayrılacak süreler modüllerde belirtilmekle birlikte, programın toplam süresi, bireyin yaşından bağımsız olarak motor performansındaki kazanımlara göre belirlenecek ve düzenli aralıklarla yapılacak değerlendirmeler ile bu süre şekillenecektir.

PROGRAMIN YAPISI

Bedensel Engelliler Destek Eğitim Programı, bireyin programın genel amaçlarına ulaşmalarını sağlayacak çeşitli modüller ve bu modüllere yönelik kazanımlardan oluşmaktadır. Her bir modülde bireylerde ulaşılması beklenen kazanımlar, içerik, açıklamalar ve ölçme değerlendirme bölümleri yer almaktadır. Modüller bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama ve uygulamaya imkân sağlayacak şekilde kendi içerisinde bütünlüğü olan ve birbirini işlevsel olarak tamamlayacak yapıda hazırlanmıştır.

Modüllerde yer alan kazanımlar bireye kazandırılacak becerilerden oluşmaktadır. Modüller uygulayıcıya rehber olabilmesinin yanında, eğitim kurumlarının uygulayacağı eğitime de bir standart getirdiği gibi ölçme değerlendirme sürecini de kolaylaştırmaktadır.

Modüller ve Süreleri

Bedensel Engelliler Destek Eğitim Programı, aşağıda belirtilen modüllerden oluşmaktadır.

MODÜLÜN ADI	SÜRESİ
KABA MOTOR BECERİLER	
Sırtüstü *	140 ders saati
Yüzüstü *	140 ders saati
Destekli Oturma **	90 ders saati
Desteksiz Oturma	320 ders saati
Emekleme *	120 ders saati
Dizüstü *	120 ders saati
Ayakta Durma *	160 ders saati
Destekli Yürüme *	160 ders saati
Desteksiz Yürüme	240 ders saati
Merdiven İnip-Çıkma *	100 ders saati
İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler *	100 ders saati
İNCE MOTOR BECERİLER	
Çizim Becerileri	160 ders saati
Tutma ve Bırakma	160 ders saati

El Becerileri ve El-Göz Koordinasyonu	160 ders saati
Proprioseptif Sistem (Vücut Farkındalığı)	160 ders saati
Taktil Sistem (Dokunma)	160 ders saati
Görsel Algılama	160 ders saati
Vestibuler Sistem (Denge)	***

Modüller “Kaba Motor Beceriler” başlığı altında on bir, “İnce Motor Beceriler” başlığı altında yedi olmak üzere toplam on sekiz modülden oluşmaktadır. “İnce motor beceriler” modülleri yalnızca açıklamalarında belirtilen “Kaba Motor Beceriler” modülleri ile bir arada uygulanabilir. Ancak; kaba motor becerilerinde belirgin problemi olmaksızın, sadece ince motor becerilerinde yetersizliği olan bireyler (daha çok kol ve elin etkilendiği hemiplejik tip serebral palside, doğumsal kol ve el sinir yaralanmaları, kol ve el yaralanmalarında) kaba motor beceri modüllerini almaksızın, ince motor becerilerinden gerekli modülleri alabilirler.

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı’na dâhil edilen bireyin başka bir yetersizliği olması durumunda (görme, işitme, konuşma, zihinsel vb.) diğer eğitim programlarından seçilen modüllerle birlikte alacağı toplam aylık ders saatinin, iki engeli varsa en az %50’si, üç engeli varsa en az % 30’u Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı’nı içermelidir. Bu ders saatleri bir aylık sürenin her haftasına eşit olarak dağıtılmalıdır.

* “Sırtüstü ve Yüzüstü” modülleri, “Emekleme ve Dizüstü” modülleri, “Ayakta Durma ve Destekli Yürüme” modülleri, “Merdiven İnip-Çıkma” ve “İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler” modülleri mutlaka bir arada uygulanmalıdır. Bu koşulda ilgili modüllerin toplam süresi kadar eğitim verilmelidir.

** “Destekli Oturma” modülü tek başına uygulanabileceği gibi “Sırtüstü/Dizüstü” modülleri ile de bir arada uygulanabilir.

*** Vestibuler Sistem (denge) modülünde verilmesi öngörülen kazanımlar bağımsız bir modül olarak ele alınmamalıdır. Bu modülde destek eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimi, modül kazanımlarının ilişkilendirilebileceği ince ve kaba motor becerileri kapsamında yer alan modüllerde bulunan aynı bağlamdaki kazanımlarla ilişkilendirilerek verilmelidir. Vestibuler Sistem (denge) modülü için ayrı bir süre verilmemiş olup, bu modül kapsamında bireyin ihtiyaç duyduğu kazanımların eğitim süresi, ilişkilendirildiği diğer modülün süresi içinde planlanmalıdır.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

Programın amacına uygun olarak yürütülebilmesi için öğrenme ve öğretme sürecinin etkili olarak kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

- Öğrenme ve öğretme süreci planlanırken bireyin performans düzeyi, özellikleri ile öğrenme şekilleri dikkate alınmalıdır.
- Destek eğitim için kullanılan sürenin sonunda belirlenen hedefe ulaşılabilmesi için zaman kullanımı en doğru şekilde planlanmalıdır.
- Öğrenme ve öğretme sürecinde uygun strateji, yöntem, araç gereç ve materyaller seçilmelidir.
- Programda yer alan etkinliklerin, somuttan soyuta, kolaydan zora doğru aşamalı olarak hazırlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilmelidir.
- Çalışmalarda kullanılan dilin ve uygulanan etkinliklerin bireyin yaşına ve özelliklerine uygun olmasına özen gösterilmelidir.
- Günlük yaşamda bireylerin etkili iletişim kurabilmeleri ve iletişim stratejilerini kullanabilmeleri için uygun ortamlar hazırlanmalı ve etkinlikler çeşitlendirilmelidir.

A. Destek Eğitim Programı Bireyselleştirilmiş Eğitim Programına Nasıl Kaynaklık Eder?

Bedensel engelli birey için BEP geliştirme birimince hazırlanacak Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları, gelişim basamakları göz önüne alınarak hazırlanmış olan Bedensel Engelliler Destek Eğitim Programı'na dayalı olarak oluşturulacaktır. Bireyin performansı alınırken esas olan, programda belirtilen kazanımların hangilerini yapabildiğidir. Bireyin gerçekleştiremediği kazanımlar verilecek eğitim için yol gösterecektir. Bu amaçla "Ölçme ve Değerlendirme" de örneği verilen Kaba Değerlendirme Formu kullanılarak bireyin programın hangi düzeyinde performans gösterdiği tespit edilebilir.

Modüller içerisinde yer alan kazanımlar, aynı zamanda gelişim basamaklarına ve bireyin yetersizlik türünde ulaşabileceği olası maksimum düzey göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. BEP içerisinde yer alacak uzun dönemli hedefler ve buna bağlı kısa dönemli hedefler, bireyin yetersiz olduğu kazanımlardan öncelik sırasına göre belirlenecektir. Verilecek eğitim etkinliği sonunda ilerlemeyi ölçmek için yapılacak değerlendirme süreci, yine programa dayalı olarak gerçekleştirilecek olup bireyin BEP'inde yer alan kazanımlarla sınırlı olacaktır. "Ölçme ve Değerlendirme" bölümünde örneği verilen Performans Kayıt Tablosu kullanılarak bireyin ay içerisindeki kazanımları net olarak görülecektir. Bu performans tablolarında bireyin gelişim düzeyine temel teşkil eden basamaklar tanımlanmış olup gerekli olduğunda bu basamaklara ait alt hedefler oluşturulabilir.

Modül içerikleri hem performans alımında hem de değerlendirmede kontrol listesi olarak kullanılabilir şekilde hazırlanmış olup uygulamacının günlük çalışma planlamasında görülecektir. Yıl sonunda toplam ilerlemeyi görmek, rehberlik ve araştırma merkezine bireyin geldiği düzeyi bildirmek için “Ölçme ve Değerlendirme” bölümünde verilmiş olan Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu kullanılacaktır.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Nedir?

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, özel gereksinimli bireyin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim vb.) eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel sınıf, mesleki eğitim merkezi vb.) ve destek hizmetlerden (kaynak oda, sınıf-içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların iş birliği ile planlanır ve bireyin ailesinin onayı ile uygulanır.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının Öğeleri Nelerdir?

1.Öğrencinin o andaki eğitsel işlevde bulunma veya performans düzeyi

Ayrıntılı değerlendirme sonuçlarına dayalı olarak hazırlanan, öğrencinin yapabildikleri ve yapamadıklarının betimlenmesidir. İlerlemelerin görülebilmesi için performans düzeyinin betimlenmesi son derece önemlidir. Çünkü bu betimlemeler değerlendirme sonuçlarının açık ve anlaşılır olmasını, ayrıca bireyin belirli gereksinimlerini tanımlamayı ve öncelik sırasına dizmeyi sağlar.

2.Eğitsel performans düzeyi, bulunduğu gelişim evresi ve yaş gibi faktörler dikkate alınarak belirlenen bir yılın sonunda gerçekleşecek uzun dönemli amaçlar

Uzun dönemli amaç; bir öğretim dönemi ya da bir öğretim yılı sonunda gerçekleştirmesi istenen davranışlardır. Yıllık amaçlar da denilebilir. Uzun dönemli amaç seçiminde; bireyin önceki başarısı, varolan performans düzeyi, tercihleri, seçilen amaçların uygulanabilirliği, öncelikli gereksinimleri, amaçların kazanımı için ayrılan zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Uzun dönemli amaçlar;

- a) Öğrencinin var olan performans düzeyi ile ilgili olmalı,
- b) Uzun dönemli amaç alanı açıkça tanımlanmalı,
- c) Uzun dönemli amaçlar ölçülebilir olmalı,
- ç) Anlamlı olmalı,
- d) Kısa dönemli amaçları kapsamalıdır.

3.Uzun dönemli amaçlara ulaşmayı sağlayacak kısa dönemli amaçlar

Kısa dönemli amaç; öğrencinin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli amaç arasında kalan ve daha kısa sürede gerçekleştirilen amaçlardır. Kısa dönemli amaç ifadelerinde bireyden, beklenen davranışın tanımlanması, davranış koşullarının belirlenmesi (sözel istekler ya da yönergeler, yazılı istekler ya da yönergeler, materyaller, gereksinim duyulan yardım düzeyi, çevresel ortam ve uyarlamalar) öğelerine yer vermelidir.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarında;

1. Bireye sağlanabilecek özel eğitim ve destek hizmetleri,
2. Bireye sunulacak olan hizmetlerin ne zaman başlayacağı, devam edeceği ve biteceği süreyi, değerlendirme zamanlarını belirten bir zaman çizelgesi,
3. Bireye sunulacak hizmetlerden sorumlu olan kişiler,
4. BEP'in objektif ölçütlere dayalı olarak hangi araçlarla ve nasıl değerlendirileceği belirtilmelidir.

BEP Nasıl ve Kimler Tarafından Geliştirilir?

BEP'in geliştirilmesi için bireyi farklı alanlarda değerlendirecek, onun normal, özel ve destek hizmetlerden en üst düzeyde yararlanmasını sağlayıp kararları alacak bir ekip oluşturulur. Bu ekipte, kurum yöneticisi, fizyoterapist, ihtiyaca göre özel eğitim öğretmeni, çocuk gelişimi öğretmeni, okul öncesi öğretmeni, sınıf öğretmeni, kurum psikoloğu veya rehber öğretmen, dil ve konuşma terapisti, odyolog, sosyal çalışmacı gibi farklı uzmanlar bulunur. BEP ekibinin anahtar üyesi bireyin ailesidir. BEP toplantılarına duruma göre bireyin kendisi de katılabilir.

B. Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı'nın kaba motor becerilerin geliştirilmesi bölümü, nörogelişimsel yaklaşımları esas almaktadır. Bu yöntem, merkezi sinir sisteminin gelişimine uygun olarak oluşturulmuş ve engelli bireyin fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyal kapasitesine göre belirlenmiş hareketleri, fonksiyonel aktivitelerini ve bireyin ihtiyaçlarına uygun belirlenmiş özel egzersiz ve hareket yaklaşımlarını içerir. Bu kapsamda kaba motor beceriler için uygulanabilecek yaklaşımların ana başlıkları aşağıda özetlenmiştir:

- Motor gelişim basamaklarının kolaylaştırılması
- Var olan hareketlerin kalitesinin artırılması
- Düzeltme ve denge reaksiyonlarının geliştirilmesi
- Kas kuvvetlendirme ve dayanıklılık egzersizleri

- Normal olmayan hareket ve reflekslerin baskılanması (inhibisyonu)
- Normal hareket ve reflekslerin kolaylaştırılması (fasilitasyonu)
- Kas sertliğini (tonusunu) düzenleyici pozisyonlamalar
- Ağırlık taşıma ve aktarma egzersizleri
- Kas iskelet sistemine ait oluşabilecek bozuklukların önlenmesi
- Aktivitelerde koordinasyonun sağlanması
- Fonksiyonel beceri eğitimi
- Günlük yaşam aktiviteleri için gerekli yardımcı cihaz ve araçların belirlenmesi
- Spastik tip serebral palsili bireylerde gövdeye doğru ve az olan, kol ve bacak hareketlerinin artırılması, atetoid tip serebral palsili bireylerde kontrolsüz ve gövdeden dışarı doğru hareketlerin azaltılması, ataksik tip serebral palsili bireylerde ise dengenin sağlanması ve gövde kontrolünün geliştirilmesi ana hedef olmalıdır.
- Bireylerde zorlayıcı aktivitelerin var olan hareket bozukluğunu artırdığı unutulmamalıdır. Bu bireylerin eğitim uygulamaları sırasında pasifleştirilmesinden kaçınılmalı, bireylerin aktif olması sağlanmalıdır. Aktiviteler sırasında uygulayıcı, bireyin harekete katılımını beklemeli; bireyi hazır olmadığı hareketlere zorlamamalıdır.

İnce motor becerilere ait başlıklar ise şunlardır:

- Kavrama ve bırakma için verilen aktiviteler
- Çizim becerilerine yönelik aktiviteler
- El becerilerine yönelik aktiviteler
- El göz koordinasyonunu geliştirmeye yönelik aktiviteler
- Taktil(dokunma) sistemini uyarmaya yönelik aktiviteler
- Proprioseptif (vücut farkındalığı) sistemini uyarıcı aktiviteler
- Vestibuler (denge) sisteme yönelik aktiviteler

C. Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi

Programda yer alan becerilerin öğretimi sırasında birey, ilgili beceri için gerekli araç-gerecin hazır bulunduğu ortamda eğitimini sürdürecektir. Eğitim ortamlarının zemininde yumuşak ve kolay temizlenebilir malzeme kullanılmalıdır. Eğitim ortamlarının yeterince hava, ısı, ışık alması sağlanmalıdır. Bu ortamlar çok gürültülü olmamalı, çocuğun ve uygulayıcının rahat çalışabileceği bir büyüklükte olmalıdır.

Bina içerisinde bedensel engellinin hareketini sınırlamayacak yapısal düzenlemeler yapılmış olmalıdır. Gerek görülen yerlerde rampa, tutamak, bar, asansör gibi ek önlemler alınmalıdır. Gerektiğinde birey, sınıf ortamı dışına çıkarılarak doğal ortamlarda gerçek nesnelere kullanarak

eğitimini sürdürecektir. Yapılandırılmış ortamlarda verilen eğitim çalışmaları, doğal ortamlara aktarılarak genelleme sağlanmalıdır.

Bireylerin eğitiminde kullanılan araç gereç her uygulama sonrasında temizlenerek gerekli hijyenin sağlanması önem arz etmektedir. Gerektiğinde bireyin kişisel bakım ve temizliği sağlanarak eğitim etkinliğinin hem birey hem uygulayıcı açısından verimliliği artırılmalıdır.

Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı uygulanırken aşağdaki araç gereçlerden yararlanılır:

- Minderler
- Değişik yükseklikte ve ebatta çalışma minderleri
- Çeşitli ebatlarda egzersiz topları
- Duvarlara monte edilmiş hareketli aynalar
- Denge tahtası
- Yrte (Walker), üç noktalı baston (tripod) gibi yürümeye yardımcı olan araçlar
- Paralel bar
- Tırmanma merdiveni
- ocuğu pozisyonlamak için değişik Şekil ve büyüklükte rulo, kama ve yastıklar
- Pozisyonlama için destekli ve desteksiz sandalye, tabure ve sıralar
- Ayakta durma masaları (standing table)
- Çeşitli ağırlıklarda kum torbaları
- Kaba ve ince motor beceri değerlendirme formları
- Özel değerlendirme ve test materyalleri (duyu btnlğu, el fonksiyon testleri)
- Top havuzu ve topları
- Duyu (vestibüler) stimlasyon için değişik Şekillerde salıncak (T salıncak, platform salıncak)
- Trambolin
- Dokunma algılaması için farklı özellik ve Şekillerde materyaller
- Çocuklara zel basket potası ve topu
- Bowling topu ve labutları (oyuncak)
- Değişik boyut ve renklerde legolar
- Geometrik Şekil ve renkleri eşleştirilebileceği oyuncaklar
- Delikli tahta platform ve ubuklar
- Aktivite eğitim düzeneği (zerinde dğme, fermuar, çıt çıt gibi malzemelerin bulunduğu)
- Teller üzerinde değişik yönlerde hareket edebilen boncuk veya topların olduğu

platform

- Çeşitli vücut kısımları çıkarılabilen bebek oyuncaklar
- Basılı görsel ve işitsel materyaller
- Bilim ve teknolojik gelişmeye uygun yeni materyaller

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme, bireylerin belirli özelliklere sahip olup olmadığının, sahipse sahip oluş derecesinin belirlenerek sonuçların sembollerle ve sayı sembolleri ile ifade edilmesidir. Değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçütle kıyaslayarak ölçülen nitelik hakkında bir karara varma sürecidir.

Ölçme, bir betimleme (tanımlama) işlemidir. Değerlendirme ise bir yargılama işlemidir ve ölçme sonucunun bir ölçütle karşılaştırılmasına dayanır.

Ölçme sonucunu amacımıza göre yorumlamak; tamamen, kısmen, yeterli, yetersiz şeklinde bazı hükümlere ulaşmak bir değerlendirmedir. Örneğin, bireyin bir dakikalık sürede kaç kelime okuduğunun saat tutarak tespit edilmesi ölçme işlemidir. Bireyin yaşı, zihinsel performansı, daha önce almış olduğu eğitim göz önünde bulundurularak okuma becerisinin (akranlarının ortalama bir dakikada okuduğu kelime sayısına göre) geri, normal ya da ileri olduğu kararına varmak ise değerlendirmedir.

Ölçme ve değerlendirme iki kavramdır. Bu iki kavram, öğretim süreci ile çok yakından ilgilidir. Değerlendirme, öğretim sürecinin son evresidir ve öğretim için gerekli olan bir etkinliktir.

Ölçmenin en az üç aşaması vardır:

- Ölçülecek bir niteliğin olması
- Niteliğin gözlenebilmesi
- Amaca uygun sayı ve sembollerle gösterilmesi

Eğitimin her alanında ölçme ve değerlendirme olmak zorundadır. Aksi takdirde eğitim sonucunda yeterli bilgi ve becerinin kazandırılıp kazandırılmadığı ya da ne kadar kazandırıldığı, uygulanan eğitim programının başarıya ulaşp ulaşmadığı belirlenemez.

Özel Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme

Özel eğitime gereksinimi olan birey için ölçme ve değerlendirme; programın öncesinde, öğretim anında ve öğretim sonrasında sürekli olarak kullanılır.

Özel eğitimde ölçme ve değerlendirmenin amaçları şunlardır:

- Bireyin yeterli ve yetersiz olduğu alanları belirlemek
- Eğitim programları hazırlamak ve etkisini ölçmek
- Bireyin gelişimini her aşamada değerlendirmek
- Bireyin gelişimine yönelik geri bildirimde bulunmak

- Öğrenme güçlüklerini belirlemek
- Öğretimin ve öğretim materyallerinin etkinliğini belirlemek
- Gelecekteki öğrenme süreçlerini planlamaya veri sağlamak
- Bireyin bir konuyu öğrenmeye ne kadar hazırlıklı olduğunu belirlemek
- Bireyin programda belirtilen kazanımlara ulaşması aşamasındaki süreci takip etmek ve denetlemek
- Öğretim sonucunda bireyin ulaştığı en son düzeyi belirlemek

Bedensel Engelliler Destek Eğitim Programı'ndaki ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır.

Her bir aşamada değerlendirmeye başlamadan önce bireyin fiziksel ihtiyaçları (yemek, tuvalet vb.) mutlaka giderilmelidir. Bireyin ailesinden kapsamlı bir hikâye alınmalı ve bu hikâye aşağıdaki bilgileri içermelidir.

- Doğum öncesi, doğum ve doğum sonrasına ait bilgiler
- Öz geçmiş ve soy geçmiş
- Kullandığı ilaçlar
- Geçirdiği cerrahi yaklaşımlar
- Eşlik eden diğer bozukluklar
- Kullandığı cihaz ve diğer yardımcı araç ve gereçler

Aşamalara yönelik ayrıntılı açıklamalar aşağıda verilmiştir.

Değerlendirme Amacı İle Kullanılabilecek Diğer Yöntemler

- a. Kişisel bilgiler ile hastalığın geçmişi hakkında bilgiler alınması
- b. Çocuğun yapabildikleri ve yapamadıkları hakkında bilgi alınması
- c. Çocuğun ailesi ile birlikte programın uygulanacağı odada gözlenmesi
- d. Çocuğun doğal ortamında ve oyun oynarken fonksiyonel hareketlerinin gözlenmesi
- e. Aileye, gözlem sonuçları ve uygulanacak destek eğitim programı ile ilgili bilgi verilmesi
- f. Kaba Motor Sınıflandırma Sistemi (GMFCS)
- g. Refleks gelişiminin değerlendirilmesi
- h. Kas sertliğinin (tonus) değerlendirilmesi
- i. Duruş (postür) ve kas iskelet sisteminin değerlendirilmesi
- j. Fonksiyonel hareket kapasitesinin değerlendirilmesi
- k. Gerekli yardımcı araç gereç ve cihaz (ortez) yönünden değerlendirilmesi
- l. “Ayres Güney Kaliforniya Duyu Bütünlüğü” testleri kullanılabilir.

Kaba Değerlendirme

- Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitime ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve ilgili kazanımlar, aile ile iş birliği içerisinde bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda, bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.
- Kaba değerlendirme, Kaba Değerlendirme Formu ile yapılır .
- Kaba değerlendirme Formu'nda modülde bulunan tüm kazanımlar “Bildirimler” sütununa yazılmalıdır.
- Kaba değerlendirme yapılırken bireyin kazanımı hangi derecede yaptığına değil yapıp yapmadığı ya da bilip bilmediğine bakılmalıdır. Bireyin sorulara ya da yönergelere doğru cevabı “+” , yanlış ya da eksik cevabı “-” olarak Kaba Değerlendirme Formu'nda Evet/Hayır sütununa işaretlenmelidir.
- Formda bulunan “Açıklamalar” sütununa ise bireyden tepki alınmadığı takdirde aileden alınan bilgiler, değerlendirme yapılırken farklı bir yönerge kullanıldıysa kullanılan yönerge hakkında açıklamalar yazılmalıdır.
- Değerlendirme yapılacak ortam bireye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenmelidir.
- Değerlendirme yapılırken bireyin tüm tepkilerine uygulayıcının tepkisiz kalması gerekir. Ancak bireyin değerlendirme sürecinde kurallara uyması, göster denildiğinde göstermesi, söyle denildiğinde söylemesi, araçlara bakması, araçları dizmeye ve kaldırmaya yardım etmesi, çalışmaya uygun oturması ve uygun davranışlarda bulunması gibi olumlu davranışları pekiştirilmelidir.
- Değerlendirme süresince soru yönergeleri tutarlı bir şekilde verilmeli ve uygulayıcının ses tonu, pekiştirirken kullandığı ses tonundan ayırt edilmelidir.

Öğretim Öncesi Değerlendirme

- Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP' ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.
- Değerlendirilecek öğretim amaçları; ölçülebilen, gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanmalıdır.
- Ana yönergeler verilirken hangi yönlendirmeleri uygulayıcının sağlayacağı, değerlendirme yapılırken hangi kısıtlamaların etkili olduğu ve uygulanabilir materyaller belirtilmelidir.

- Beceri ya da kavram birey tarafından kazanılacak ya da gerçekleştirilecek adımlara ayrılır ve sıralanır. Bu adımlar bireyin yeteneğine dayalı olarak çok küçük ya da büyük olabilir (kavram ve beceri analizleri).
- Ele alınan beceri, kavram ya da disiplin alanına ilişkin konunun analizi yapılırken konu küçük alt basamaklara ayrılmalı, konunun önce yapılandan sonra yapılan veya sonra yapılandan önce yapılan vb. hangi yöntemle yapılacağı belirtilmelidir.
- Her bildirimle ilgili farklı materyaller hazırlanmalıdır.
- Çalışma sırasında uyulması gereken kurallar belirtilmelidir.
- Değerlendirme öğretilmesi planlanmış olan davranışların daha önceden öğrenilmiş olup olmadığını saptamak amacıyla hazırlanmalıdır.
- Bildirim, ölçüt ve sorulardan oluşan bir form hazırlanmalıdır.
- Analizi yapılan becerinin ya da kavramın her basamağı ve varsa alt basamakları “Performans Kayıt Tablosu”nun “Bildirimler” bölümünü oluşturmalıdır.
- Bildirimler oluştuktan sonra ölçüt belirlenmelidir. Ölçüt, bildirim asgari hangi düzeyde gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmelidir. Bu programda % 100’e karşılık gelen ölçüt “3” tür.
- Bildirimlerin belirlenen ölçüt düzeyinde gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemeye yönelik sorular ya da yönergeler hazırlanmalıdır.
- Değerlendirme yapılacak ortam bireye uygun şekilde (ses, ışık, masa vb.) düzenlenmelidir.
- Değerlendirme yapılırken bireyin tüm tepkilerine uygulayıcının tepkisiz kalması gerekir. Ancak değerlendirme sürecinde kurallara uyduğu, göster denildiğinde gösterdiği, söyle denildiğinde söylediği, araçlara baktığı, araçları dizmeye ve kaldırmaya yardım ettiği, çalışmaya uygun oturduğu ve uygun davranışlarda bulunduğu gibi birey olumlu davranışları için pekiştirilmelidir.
- Uygulayıcı, değerlendirme süresince soru yönergelerini tutarlı bir şekilde vermeli ve ses tonunu pekiştirirken kullandığı ses tonundan ayırt etmelidir.

Öğretim Sürecini (Ders Saati) Değerlendirme

- Bireyin öğretim öncesi değerlendirmesi yapılan beceri, kavram ya da disiplinin hangi basamakta olduğunun belirlenip öğretime başladıktan sonra izlenecek yol ve her ders saati öğretiminin sonunda bireyde görülen gelişmelerin ayrıntılı değerlendirilmesidir.
- Öğretim sürecini değerlendirmede öncelikle ele alınan becerinin analizi yapılarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kriter alınarak alt basamaklara ayrılmış olup her basamak 0 ile 3 arasında puanlanacaktır. (0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak

başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar.) İnce Motor Becerilere ait modüllerde de aynı puanlama sistemi kullanılacaktır.

- Öğretim sürecini değerlendirme sonuçları, her ders saati sonunda Performans Kayıt Tablosu 'nda yer alan “Öğretim Sürecini Değerlendirme” sütununa uygulayıcı tarafından işaretlenir.
- Bir aylık eğitim süresinin sonunda birey için Performans Kayıt Tablosu'nun alt kısmında yer alan “Aile Bilgilendirme” bölümüne, o ay içerisinde çalışılan kazanımın öğretimi ve kalıcılığının sağlanabilmesi için evde yapılacak tekrarlar ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.
- Performans Kayıt Tablosu'nda kazanımların gerçekleşme süresine bağlı olarak birden fazla kazanım da gösterilebilir. Bir ay içerisindeki öğretimi yapılan kazanımların tamamı, o aya ait Performans Kayıt Tablosu'nda gösterilecektir.
- Performans Değerlendirme Tablosu'nun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı ise bireyin dosyasında saklanacaktır.
- Her aya ait Performans Kayıt Tablosu ile Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu'nun bir nüshası, veli tarafından bir sonraki inceleme için RAM'a gelindiğinde teslim edilecektir.

Son Değerlendirme

Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur. Son ders saatinde kullanılan form son değerlendirme formu olarak belirlenmiştir.

Öğretim Sonu (Dönem Sonu) Değerlendirme

- Öğretim Sonu (dönem sonu) Değerlendirme, Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu ile yapılır.
- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu; Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlardan hangilerinin bağımsız olarak gerçekleştiği, hangilerinin öğretiminin başlanmasına rağmen gerçekleşmediği (öğretime devam edilmesi gerektiği) ve hangi kazanımların öğretime başlanmadığının gösterildiği ve gerekçelerinin yazıldığı formdur.
- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu'nun üst kısmına destek eğitimi verilen bireyin adı soyadı, yaşı, eğitsel tanısı, öğretimin başlangıç ve bitiş tarihi yazılır.
- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu'ndaki “Kazanımlar” başlığı altındaki sütuna; Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun birey için öğretim süresince kazandırılmasını hedeflediği (BEP'e alınan) kazanımlar maddeler hâlinde işlenir.

- Kazanımın öğretime hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde gerçekleşti ise “+”, sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.
  - 1. örnek** “Ellerini orta hatta getirir.” kazanımına birinci ayda başlanmış ve davranış o ay içerisinde kazandırılmışsa birinci ayda ilgili kutucuğa “+” işareti konulur.
  - 2. örnek** “Ellerini orta hatta getirir.” kazanımına birinci ayda başlanmış ve davranış iki aylık sürede kazandırılmışsa (birinci ve ikinci ayda çalışılmış ve ikinci ayda bitmiş ise) birinci aydaki ilgili kutucuğa “-“, ikinci aydaki ilgili kutucuğa “+” işareti konulur.
- Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca belirlenen öğretim sürecinde kazandırılması hedeflenen (BEP’e alınan) kazanımlardan öğretime hiç başlanamamış olan kazanım(lar) varsa gerekçeleri ile Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu’ndaki **RAM Bilgilendirme** bölümüne ayrıntılı olarak yazılır.
  - 1. örnek** İstem dışı kasılmaları ve kontrolsüz hareketleri nedeni ile “Ellerini orta hatta getirir.” kazanımına başlanılamamıştır.
- Öğretim süresi sonunda gerçekleştirilen kazanımlar hakkında “RAM Bilgilendirme” bölümüne ayrıca açıklama yapmaya gerek yoktur.
- Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu; öğretimi yapan uygulayıcı(lar) ve veli tarafından imzalanır. Öğretim süresi sonunda bireysel inceleme amacıyla rehberlik araştırma merkezine yeniden başvuru yapılırken Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu ve her aya ait Performans Kayıt Tablosu’nun bir nüshası veli tarafından RAM’a teslim edilir.
- Ölçme ve değerlendirme için hazırlanan form örnekleri ve örneklerle ilgili gerekli açıklamalar aşağıda verilmiştir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

KABA DEĞERLENDİRME FORMU

(Sırtüstü Motor Beceriler)

	Sırtüstü Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Simetrik vücut algısı pozisyonu edinir.	+	
2	Vücut düzgünlüğünü korur.	-	
3	Yakın çevresi ile etkileşime girmek için baş ve boyun pozisyonunu bağımsız olarak korur.	-	
4	Kol bacak hareketlerini kullanarak günlük yaşam becerilerini gerçekleştirmeye destek verir.	-	
5	Her iki yana bağımsız olarak döner.	-	

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Bireyin Adı Soyadı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Sırtüstü kaba motor becerileri kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				Ana Yönerge	BİREYSEL												GRUP										
		1. DERS SAATI			TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
		3		2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	
Simetrik duruş (başı orta hatta kollar ve bacaklar gövde yanında)	3		3	x			x			x			x			x											
Ellerin orta hatta gelmesi	3		1			x				x			x			x											
Baş 45° kaldırma	3		1			x				x			x			x											
Sağ kalça ve dizi karına doğru çekme	3		1			x				x			x			x											
Sol kalça ve dizi doğru çekme	3		1			x				x			x			x											
Sağ kolu orta hatta çapraz uzatma, oyuncağa dokunmak için kolu uzatma	3		0					x					x			x											
Sol kolu orta hatta çapraz uzatma, oyuncağa	3		0					x					x			x											

dokunmak için kolu uzatma																																												
Sağ taraftan yüzükoyun pozisyona dönme	3	0				x			x					x																														
Sol taraftan yüzükoyun pozisyona dönme	3	0				x			x					x																														

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar.

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Sırtüstü kaba motor becerileri kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Sırtüstü kaba motor becerilerin” kalıcı olabilmesi için evde, aşağıdaki çalışmaların yapılması gerekmektedir:

- Sırtüstü yatarken çocuğunuzun kollarının ve bacaklarının düzgün pozisyonda ve başının altında ince bir yastık ile desteklenerek vücudunun orta pozisyonda olmasına dikkat etmelisiniz.
- Sırtüstü yatış pozisyonunda, çocuğunuzun her iki elini vücudunun önünde birleştirerek top vb. herhangi bir oyuncacı tutmasına ya da her iki eli ile kendi yüzüne veya sizin yüzünüze dokunmasına yardımcı olun.
- Çocuğun bacaklarını birbiri ardına karnına çekmesini ve itmesini isteyin; bu sırada ayak tabanlarından tutarak hareketlerine yardımcı olun.
- Sevdiği bir oyuncacı yan tarafta tutup aksi taraf kolu ile buna uzanmasını sağlayın. Böylece çocuğunuzun dönme hareketini başlatmasına yardımcı olacaksınız.

AÇIKLAMALAR

1. Sırtüstü modülünde, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı, isteği doğrultusunda programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
SIRTÜSTÜ MODÜLÜ												
Simetrik vücut algısı pozisyonu edinir.	+											
Vücut düzgünlüğünü korur.	-	-	-	-	+							
Yakın çevresi ile etkileşime girmek için baş ve boyun pozisyonunu bağımsız olarak korur.	-	-	-	-	-	+						
Kol bacak hareketlerini kullanarak günlük yaşam becerilerini gerçekleştirmeye destek verir.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	
Her iki yana bağımsız olarak döner.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ayda başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

RAM BİLGİLENDİRME

- Başlangıçta birey “Sırtüstü Duruş” modülündeki kazanımlardan sadece birine sahip iken bir yıl sonunda üç kazanımı daha gerçekleştirmiştir.
- Modül süresince “her iki yana bağımsız olarak dönme” çalışmasının yapılmasına rağmen istem dışı kasılmaları ve kontrolsüz hareketleri nedeni ile bu beceriyi bağımsız olarak gerçekleştirememiştir.
- Modülün bu kazanıma ait çalışmalarının devam etmesi, bunun yanı sıra aşamalı olarak “Destekli Oturma” modülüne geçilmesi uygun olacaktır.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı

İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı

İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı

İmza

AİLE EĞİTİMİNİN PLANLANMASI VE AİLE İLE İŞ BİRLİĞİ

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitiminde, ailenin eğitim sürecine katılması çok önemlidir. Çocuklarının eğitim sürecinin her bir aşamasından haberdar olmaları ve süreci takip etmeleri, ailelerin yasal bir hakkıdır.

Gönderme öncesi süreçten başlayarak tanılama, yerleştirme ve eğitim aşamalarının her birinde yazılı onayı bulunan aile, hazırlanacak BEP içeriğine de onay vermektedir. Aileler, BEP amaçlarının bir kısmının gerçekleştirilmesinden sorumlu olabilmekte ya da uygulayıcılar, sınırlı sürelerde verilen eğitim etkinliklerinin kalıcı ve farklı ortamlarda uygulanabilir olmasını hedefleyerek becerilerin uygulanış biçim ve öğretim yöntem-tekniklerini ailelerle paylaşmaktadırlar. Böylece; bireyin en fazla zaman geçirdiği aile ortamında, kendi aile fertlerince kurumda yürütülen destek eğitim çalışmalarının devamı, becerinin etkililiği ve kalıcılığı sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda engelli birey aileleri bu eğitim sürecine katkı sağlamanın mutluluğunu yaşayacaklardır.

Bu program Bedensel engelli bireyin hareket sınırlılığını gidermeye ve eğitim ortamlarından maksimum yararlanmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Verilecek aile eğitiminin yönünü de kurumda yapılan eğitim çalışmaları belirlemektedir. Aileye verilecek eğitimin içeriği uygulayıcının kurumda yürüttüğü çalışmalarla sınırlıdır. Bireyin hareket sınırlılığını gidermeye yönelik kurumda yürütülen sistematik çalışma modeli, bireyin bakımı ve eğitiminden sorumlu aile ferdine birebir uygulama şeklinde ya da bireyle yapılan çalışmayı izleme, çalışmaya yardımda bulunma biçiminde gerçekleştirilebilir. Eğitim ortamında yapılan çalışmalar, videoya kaydedilerek ailelere verilebilir.

Aile eğitimi, kurumların inisiyatifine bırakılmış bir çalışma olmayıp sistematik olarak düzenli aralıklarla süreklilik arz edecek bir biçimde yürütülecektir.

SIRTÜSTÜ MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Sırtüstü simetrik duruş ve baş kontrolünü sağlayabilme.

KAZANIMLAR

1. Simetrik vücut algısı pozisyonu edinir.
2. Vücut düzgünlüğünü korur.
3. Yakın çevresi ile etkileşime girmek için baş ve boyun pozisyonunu bağımsız olarak korur.
4. Kol bacak hareketlerini kullanarak günlük yaşam becerilerini gerçekleştirmeye destek verir.
5. Her iki yana bağımsız olarak döner.

MODÜLÜN SÜRESİ

Sırt üstü modülünün uygulama süresi toplam 140 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Simetrik vücut algısı pozisyonu çalışmalarında; sırtüstü pozisyonda kollar ve bacakların simetrik pozisyonda olmasına dikkat edilmeli; başın geriye doğru gidişi söz konusu ise buna engel olmak amacı ile baş değişik şekildeki yastıklar (ay yastık, kama yastık vb.) ya da uygulayıcı tarafından desteklenmelidir. Uygulayıcı, bireyin karşısında ve hizasında olmalı; bireyin özelliklerine göre görsel, işitsel, dokunsal vb. uyaranlar vermelidir.
2. Çalışmalar sırasında bireyle iletişim önemlidir. Uygulayıcı, bireyle göz teması kurmalı ve iletişim hâlinde olmalıdır.
3. Günlük yaşamda ihtiyaç duyulan baş kontrolünü sağlamak ve geliştirmek amacı ile yapılacak çalışmalarda, yer çekiminin en az etkili olduğu yüksek yatış pozisyonundan başlanarak, yerçekimine karşı korumayı sağlayana kadar devam edilmelidir. Baş kontrolü kazandırıldığında el-göz koordinasyonunun geliştirilmesine de katkı sağlanmış olacaktır.
4. Bireyin yaşı ve ihtiyaçlarına göre ilgisini çekecek yaşına uygun oyuncak, kitap, resim vs. benzeri uyaranlar görsel takip, uzanma, yakalama ve bırakma fonksiyonları için kullanılabilir.
5. Baş kontrolünün geliştirilmesi çalışmaları yapılırken her iki tarafa yan dönme aktivitesi, sırtüstü pozisyonda gövde simetrisi ile proprioseptif (vücut farkındalığı) modülünün kol ve bacakların farkındalığı çalışmaları beraber yapılmalıdır.
6. Bireyin kollarının simetrik şekilde gövde önünde ve orta hatta olmasına dikkat edilmeli; duyuşsal uyaran oluşturmak amacı ile farklı yüzeylere dokunması sağlanmalıdır.

7. Bireyin bacakların ritmik olarak hareket etmesi ve ayak tabanında basınç hissetmesi için ayak tabanlarının farklı yüzeyler (halı, yün, pelüş, ahşap v.b.) ile temas hâlinde olması önemlidir.
8. Çalışılan ortamda yer minderi, ayna, egzersiz topu, çeşitli ebatlarda rulolar, yastık kamalar, ay şeklinde yastıklar, bireyin gelişim düzeyine uygun oyuncak, araç ve gereçler kullanılmalıdır.
9. Sırtüstü tüm çalışmalar sırasında bireyin aktif hareketine olanak verilmeli; uygulayıcı, değişik vücut parçaları, dokunma ya da sözel uyaranlarla yapılan aktiviteyi kolaylaştırmalıdır.
10. Uygulayıcı, sırtüstü simetrik duruş ve baş kontrolü çalışmalarını sırasında bireyin kas tonusunu arttırmamak için yavaş hareket etmeli; bireyi hazır olmadığı hareketlere zorlamamalıdır.
11. Sırtüstü simetrik duruş ve baş kontrolü çalışmalarını yapılırken beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel yardım, fiziksel yardım) kullanılır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. VÜCUT SİMETRİSİ
- B. BAŞ BOYUN KONTROLÜ
- C. KOL VE BACAK HAREKETLERİ
- Ç. YANA DÖNÜŞLER

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Sırtüstü” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda vb), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:** Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Sırtüstü Kaba Motor Beceriler)

	Sırtüstü Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Simetrik vücut algısı pozisyonu edinir.		
2	Vücut düzgünlüğünü korur.		
3	Yakın çevresi ile etkileşime girmek için baş ve boyun pozisyonunu bağımsız olarak korur.		
4	Kol bacak hareketlerini kullanarak günlük yaşam becerilerini gerçekleştirmeye destek verir.		
5	Her iki yana bağımsız olarak döner.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Sırtüstü kaba motor becerileri kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATİ	TARİH	2. DERS SAATİ	TARİH	3. DERS SAATİ	TARİH	4. DERS SAATİ	TARİH	5. DERS SAATİ	TARİH	6. DERS SAATİ	TARİH	1. DERS SAATİ	TARİH	2. DERS SAATİ	TARİH	3. DERS SAATİ	TARİH	4. DERS SAATİ	TARİH				
			3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0	3 2 1 0				
Simetrik duruş (Başı orta hatta kollar ve bacaklar gövde yanında)	3																										
Ellerin orta hatta gelmesi	3																										
Başı 45° kaldırma	3																										
Sağ kalça ve dizi karına doğru çekme	3																										
Sol kalça ve dizi doğru çekme	3																										
Sağ kolu orta hatta çapraz uzatma, oyuncağa dokunmak için kolu uzatma	3																										
Sol kolu orta hatta çapraz uzatma, oyuncağa dokunmak için kolu uzatma	3																										

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
SIRTÜSTÜ MODÜLÜ												
Simetrik vücut algısı pozisyonu edinir.												
Vücut düzgünlüğünü korur.												
Yakın çevresi ile etkileşime girmek için baş ve boyun pozisyonunu bağımsız olarak korur.												
Kol bacak hareketlerini kullanarak günlük yaşam becerilerini gerçekleştirmeye destek verir.												
Her iki yana bağımsız olarak döner.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki RAM Bilgilendirme Bölümü’ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

YÜZÜSTÜ MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Yüzüstü pozisyonda baş-boyun, üst gövde kontrolünü sağlayabilme.

KAZANIMLAR

1. Yan yatış pozisyonundan dönerek yüzüstü pozisyona geçer.
2. Sırtüstü yatış pozisyonundan dönerek yüzüstü pozisyona geçer.
3. Bağımsız baş kontrolünü sağlar.
4. Kollar ve gövdenin simetrik duruşunu sağlar.
5. Kollarından destek alarak üst gövdeyi kaldırır.
6. Vücudunun çeşitli bölümlerini destek noktası olarak kullanır.
7. Bir elinden destek alarak diğer elini amaca yönelik kullanır.
8. Çevresiyle etkileşime girilmede uygun vücut pozisyonu alır.
9. Vücut farkındalığı artar.
10. Gövde ağırlığını elleri ve ön kolları üzerinde taşıyarak ağırlık aktarır.
11. Gövdesini, kollarını ve bacaklarını kullanarak ilerler (sürünür) ve yön değiştirir.

MODÜLÜN SÜRESİ

Yüzüstü modülünün uygulama süresi toplam 140 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Yüzüstü pozisyona geçiş aşamasında bireyin içinde bulunduğu klinik tabloya (spastik, atetoid, bacaklar daha çok etkilenimli, kollar daha çok etkilenimli, tüm vücut etkilenimli gibi) ve aktif hareket edebilme kapasitesine göre uygulayıcının, uygulayacağı kolaylaştırma ve uyarma noktaları ayarlanmalıdır. Örneğin, bacaklarında kas kasılması fazla olan bir birey, bacak bölgesinden kasılmayı artırmayacak şekilde desteklenerek yüzüstü pozisyona getirilebilir ya da dönme sırasında bacakları daha aktif kullanması gereken bir birey için destek verilmesi gereken yerler kollar olmalıdır.
2. Uygulayıcının, uyarı ve desteği ile sırtüstü pozisyonundan yan yatma pozisyonuna ve yan yatma pozisyonundan yüzüstü pozisyona gelirken hızlı olunmamalı; bireyin aktif hareket etmesine olanak verilmeli ve bireyle olan göz teması devam ettirilmelidir.
3. Yüzüstü pozisyonlamada baş kontrolü sırasında değişik boy yastıklar, rulolar, üçgen kamalar kullanılabilir ya da baş, uygulayıcının, dizleri üzerinde desteklenebilir. Bağımsız

baş kontrolünün sağlanmasında ayna ve bireyin yaşına uygun görsel ve işitsel uyarılar kullanılabilir.

4. Birey yüzüstü yatarken kolların ve bacakların simetrik duruşu ve ön kollar üzerinde baş kontrolü sağlandıktan sonra eller üzerinde üst gövdeyi yükseltme çalışmalarına geçilmelidir.
5. Yüzüstü pozisyonda baş kontrolü sağlandıktan sonra ön kollar üzerinde sağa ve sola ağırlık aktarımları ve denge çalışılmalıdır.
6. Eller üzerinde destekli pozisyonda sağa ve sola denge, omuz stabilizasyonunun (sabitliğinin) sağlanması ve koruyucu reaksiyonların (otomatik tepkilerin) geliştirilmesi önemlidir.
7. Ön kollar üzerinde iken kolların ve bacakların alternatif ağırlık aktarımı ve öne doğru hareket uyarısı ile ilerleme (sürünme) aktivitesi sırasında harekete uyumlu olarak bireyin başının her iki yana çevrilmesi ve baş hareketlerinden gövde bacak hareketlerinin olumsuz etkilenmemesine dikkat edilmelidir.
8. Özellikle kas kasılması fazla olan bireylerde bireyin hazır olmadığı aktivitelere zorlanmaması gerekir. Yapılacak her türlü zorlu aktivitenin var olan anormal kas kasılmalarını artırıcı yönde etki gösterebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
9. Yüzüstü pozisyonda eller üzerinde destekli üst gövdenin dik pozisyonda desteklenmesi sağlanır sağlanmaz her iki kolla ileri uzanma, ellerle nesnelere kavranması çalışmalarına başlanmalıdır.
10. Baş kontrolünü gerçekleştirebilen bireylerle, ön kollar üzerinde destekli duruşta kitap okuma, yazı yazma, oyun oynama aktiviteleri yaptırılabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. DÖNÜŞLER
- B. BAŞ KONTROLÜ
- C. KOL VE BACAK SİMETRİSİ
- Ç. ÜST GÖVDEYİ KALDIRMA ÇALIŞMALARI
- D. VÜCUDUN DESTEK NOKTALARINI KULLANMA
- E. VÜCUT AĞIRLIĞINI AKTARMA
- F. SÜRÜNME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Yüzüstü” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

- 1. Kaba Değerlendirme:** Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP' ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı

aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu

(Yüzüstü Motor Beceriler)

	Yüzüstü Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Yan yatış pozisyonundan yüzüstü pozisyona geçer.		
2	Sırtüstü yatış pozisyonundan dönerek yüzüstü pozisyona geçer.		
3	Bağımsız baş kontrolünü sağlar.		
4	Kollar ve gövdenin simetrik duruşunu sağlar.		
5	Kollarından destek alarak üst gövdesini kaldırır.		
6	Vücudunun çeşitli bölümlerini destek noktası olarak kullanır.		
7	Bir elinden destek alarak diğer elini amaca yönelik kullanır.		
8	Çevresiyle etkileşime girmede uygun vücut pozisyonu alır.		
9	Vücut farkındalığı artar.		
10	Gövde ağırlığını elleri ve ön kolları üzerinde taşıyarak ağırlık aktarır		
11	Gövdesini, kollarını ve bacaklarını kullanarak ilerler (sürünür) ve yön değiştirir.		

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Yüzüstü kaba motor becerileri kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Yüzüstü kaba motor becerilerin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Yüzüstü modülünde, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir.
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
YÜZÜSTÜ MODÜLÜ												
Yan yatış pozisyonundan yüzüstü pozisyona geçer.												
Sırtüstü yatış pozisyonundan dönerek yüzüstü pozisyona geçer.												
Bağımsız baş kontrolünü sağlar.												
Kollar ve gövdenin simetrik duruşunu sağlar.												
Kollarından destek alarak üst gövdesini kaldırır.												
Vücudunun çeşitli bölümlerini destek noktası olarak kullanır.												
Bir elinden destek alarak diğer elini amaca yönelik kullanır.												
Çevresiyle etkileşime girer.												
Vücut farkındalığı artar.												
Gövde ağırlığını elleri ve ön kolları üzerinde taşıyarak ağırlık aktarır												
Gövdesini, kollarını ve bacaklarını kullanarak ilerler(sürünür) ve yön değiştirir.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir

.....
.....
.....

Veli	Tarih	
Adı Soyadı	/ /	
İmza	Uygulayıcı	Uygulayıcı
	Adı Soyadı	Adı Soyadı
	İmza	İmza

DESTEKLİ OTURMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Doğru pozisyonda destekli oturma becerisini sağlayabilme.

KAZANIMLAR

1. Destekli oturma pozisyonunda baş kontrolünü sağlar.
2. Destekli oturma pozisyonunda kollarını orta hatta getirir.
3. Destekli oturma pozisyonunda iken kolları ile farklı yönlere uzanır.
4. Destekli oturma pozisyonunda nesnelere tutar.
5. Destekli oturma pozisyonunda ellerini ve kollarını kullanır.
6. Vücudu dik pozisyona getirir ve korur.

MODÜLÜN SÜRESİ

Destekli oturma modülünün uygulama süresi toplam 90 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Destekli oturma pozisyonunda öncelikle baş kontrolünün geliştirilmesi gereklidir. Bunun için görsel, işitsel ve dokunsal uyarılar kullanılabilir.
2. Bireyin destekli oturma pozisyonuna geçirilmesi; sırtüstü, yüzüstü ya da yan yatar pozisyondan başlayarak yapılabilir.
3. Düzgün oturma pozisyonunun sağlanması ve sürdürülmesi için sözlü uyarılar verilmelidir.
4. Destekli oturma pozisyonunda verilen destek; uygulayıcının, elleriyle yapacağı destek, kucağında dizlerinin ve kollarının yardımı ile yapacağı destek ya da vücudu ile yapacağı destek şeklinde olabileceği gibi değişik boylardaki yastık, rulo ya da çarşaf gibi yardımcı araçlarla da olabilir.
5. Bireyin bacaklarının pozisyonu, kas ve kemik yapısına göre oturmayı kolaylaştıracak biçimde desteklenmelidir. Bacakların ve kolların pozisyonu düzgün oturmayı destekleyici biçimde olmalıdır.
6. Destekli oturma pozisyonundan aşamalı olarak desteksiz oturma pozisyonuna geçme çalışmaları yapılmalıdır.
7. Destekli oturma pozisyonunda elleriyle her iki yanda vücudunu desteklemeli ve elleri üzerine ağırlık aktarmalıdır.
8. Ellerin kullanımı, el-göz koordinasyonu ve başın değişik pozisyonlara çevrilmesi sağlanmalıdır.

9. Oturma pozisyonunda önüne konulan bir rulo ya da top yardımı ile koruyucu reaksiyonlar geliştirilmelidir.
10. Bağımsız oturmaya geçiş hazırlıkları, destek tipi ve derecesi değiştirilerek yapılmalıdır.
11. Bireyin destekli oturma pozisyonunda mümkün olduğunca aktif olmasına dikkat edilmeli; günlük yaşantısında yapabileceği yaşına uygun aktiviteler (oyuncaklarla oynama, kitap okuma, resim yapma, yemek yeme vb.) seçilmelidir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. BAŞ KONTROLÜ
- B. KOLLARI ORTA HATTA GETİRME
- C. KOLLARLA FARKLI YÖNLERE UZANMA
- Ç. NESNE TUTMA
- D. BACAĞI KONTROLÜ
- E. KORUYUCU REAKSİYONLARI GELİŞTİRME
- F. DENGE REAKSİYONLARINI GELİŞTİRME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Destekli Oturma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme

sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:** Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur..

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Destekli Oturma Kaba Motor Beceriler)

	Destekli Oturma Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Destekli oturma pozisyonunda baş kontrolünü sağlar.		
2	Destekli oturma pozisyonunda kolları orta hatta gelir.		
3	Destekli oturma pozisyonunda iken kolları ile farklı yönlere uzanır.		
4	Destekli oturma pozisyonunda nesnelere tutar.		
5	Destekli oturma pozisyonunu günlük yaşam aktiviteleri sırasında kullanır.		
6	Vücudu dik pozisyona getirir ve korur.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Destekli oturma kaba motor becerileri kazanır

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																												
				BİREYSEL														GRUP														
		Ana Yönerge		1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH					
			0 - 3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	
Sırtüstü pozisyonunda, değerlendirmece tarafından elleri tutarak , baş kontrolüyle oturmaya geçme	3																															
Sağ yan yatış pozisyonundan oturmaya geçme	3																															
Sol yan yatış pozisyonundan oturmaya geçme	3																															
Yerde otururken gövde terapist tarafından destekle başı dik pozisyona getirme (3 sn.)	3																															
Yerde otururken gövde terapist tarafından destekle başı orta hatta tutma (10 sn.)	3																															
Kol destekli olarak yerde oturma (3sn.)	3																															
Kol desteksiz olarak yerde oturma (3sn.)	3																															

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Destekli oturma kaba motor becerileri kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Destekli oturma kaba motor becerilerin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

1. Destekli oturma modülü, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir.
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DESTEKLİ OTURMA MODÜLÜ												
Destekli oturma pozisyonunda baş kontrolünü sağlar.												
Destekli oturma pozisyonunda kolları orta hatta gelir.												
Destekli oturma pozisyonunda iken kolları ile farklı yönlere uzanır.												
Destekli oturma pozisyonunda nesnelere kavrar.												
Destekli oturma pozisyonunu günlük yaşam aktiviteleri sırasında kullanır.												
Vücudu dik pozisyona getirir ve korur.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Veli
Adı Soyadı
İmza

Tarih
/ /
Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

DESTEKSİZ OTURMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Desteksiz oturma pozisyonunu sağlayabilme.

KAZANIMLAR

1. Baş ve gövde kontrolünü sağlar.
2. Yerde oturma pozisyonundan emekleme pozisyonuna geçer.
3. Değişik yüzeylerde bağımsız oturma pozisyonu alır.
4. Oturma pozisyonunda dengesini sağlar.
5. Kolları ve elleri ile kendisini destekler ve ağırlık aktarır.
6. Çeşitli yönlerde gövdesini eğip tekrar düzeltir.
7. Gövde kontrolünü kaybetmeden kolları ile farklı yönlere uzanır.
8. Kollarını işlevsel olarak kullanır.

MODÜLÜN SÜRESİ

Desteksiz oturma modülünün uygulama süresi toplam 320 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Bağımsız oturma çalışmaları; bireyin yüzüstü, yan, sırtüstü ya da destekli oturma pozisyonundan aktif oturma pozisyonuna gelme çalışmaları ile başlamalıdır.
2. Yerde bağımsız oturmada denge, ağırlık aktarımları ve koruyucu reaksiyonların geliştirilmesinden sonra, bireyin ihtiyacı doğrultusunda emekleme pozisyonuna geçme çalışmaları yapılmalıdır. Yerde bağımsız oturmanın yanı sıra ayağın yerle temas edeceği değişik oturma destekleri kullanılmalıdır.
3. Oturma için kullanılacak sandalye, koltuk, tabure, sıra gibi destek araçları; amaca ve bireyin bağımsız oturmayı sağlayabilmesine göre seçilmelidir.
4. Bireyin gövde kontrolünü sağlayabilmesi için oturma yüzeyi kaymaz bir materyalle kaplanmış olmalıdır.
5. Günlük yaşamda oturma düzgünlüğünün koruması için kullandığı oturma desteği, yüzeyi ve biçimi düzenlenmelidir.
6. Gerekli durumlarda gövdenin aktif ve doğru kontrolünün ve kolların rahat kullanımını sağlayacak oturma yüzeyine ve ayakların temas alanına adaptasyonlar (örneğin, yükseltici, üçgen kama vb.) eklenmelidir.

7. Oturma pozisyonunda, gövdenin dik durması ve bacaklardaki kas kasılmalarının azaltması için ayakların yerle temas etmesi sağlanmalıdır.
8. Uygulayıcının, oturma pozisyonunu geliştirme ya da oturma pozisyonunda yapacağı aktiviteler sırasında, bireyin yanında ya da karşısında durması ve onunla göz hizasında çalışması bireyin pozisyon değişikliklerini görebilmesi ve uyarabilmesi için önemlidir.
9. Kolların orta hatta, yanlarda ve değişik yönlerde hareketinin sağlanması için omuz stabilizasyonunun önceden sağlanmasına dikkat edilmelidir.
10. Aktif ve doğru gövde kullanımı sağlamak ve kolun fonksiyonel kullanımına da yardımcı olmak için sandalyede ya da bir sırada oturma sırasında kol desteğinin yüksekliği ayarlanmalıdır.
11. Oturma pozisyonunda bireyin ihtiyaçları ve yaşına uygun aktiviteler (yemek yeme, yazı yazma, giyinme-soyunma) belirlenmelidir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. BAŞ VE GÖVDE KONTROLÜ**
- B. EMEKLEME POZİSYONUNA HAZIRLIK**
- C. DEĞİŞİK YÜZEYLERDE BAĞIMSIZ OTURMA**
- Ç. DENGE ÇALIŞMALARI**
- D. OTURMA POZİSYONUNDA BACAKLARA VE AYAKLARA AĞIRLIK AKTARMA**
- E. OTURMA POZİSYONUNDA HER İKİ KALÇA ÜZERİNE AĞIRLIK AKTARMA**
- F. KORUYUCU REAKSİYONLARIN GELİŞTİRİLMESİ**
- G. KOLLARIN AKTİF VE İŞLEVSEL KULLANILMASI**
- Ğ. KOLLARDAN DESTEK ALARAK OTURMA POZİSYONUNU DEĞİŞTİRME**
- H. DEĞİŞİK YÖNLERE GÖVDE HAREKETLERİ**
- I. DEĞİŞİK YÖNLERE KOL HAREKETLERİ**

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Destekli Oturma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

- 1. Kaba Değerlendirme:** Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen kazanımların öğretime başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:** Beceri öğretime yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı

aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Desteksiz Oturma Kaba Motor Beceriler)

	Desteksiz Oturma Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Baş ve gövde kontrolünü sağlar.		
2	Yerde oturma pozisyonundan emekleme pozisyonuna geçer.		
3	Değişik yüzeylerde bağımsız oturma pozisyonu alır.		
4	Oturma pozisyonunda dengesini sağlar.		
5	Kolları ve elleri ile kendisini destekler ve ağırlık aktarır.		
6	Çeşitli yönlerde gövdesini eğip tekrar düzeltir.		
7	Gövde kontrolünü kaybetmeden kolları ile farklı yönlere uzanır.		
8	Kollarını işlevsel olarak kullanır.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Desteksiz oturma becerileri kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
		Ana Yönerge		1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
			0 - 3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0				
Sırtüstü pozisyonunda, değerlendirme tarafından eller tutarak baş kontrolüyle oturmaya geçme	3																										
Sağ yan yatış pozisyonundan oturmaya geçme	3																										
Sol yan yatış pozisyonundan oturmaya geçme	3																										
Yerde otururken gövde terapist tarafından destekli başı dik pozisyona getirme (3 sn.)	3																										
Yerde otururken gövde terapist tarafından destekli başı orta hatta tutma (10 sn.)	3																										
Kol destekli olarak yerde oturma (3sn.)	3																										
Kol desteksiz olarak yerde oturma (3sn.)	3																										

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla “Desteksiz oturma kaba motor becerileri” kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Desteksiz oturma kaba motor becerilerin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Desteksiz oturma modülü, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DESTEKSİZ OTURMA MODÜLÜ												
Baş ve gövde kontrolünü sağlar.												
Yerde oturma pozisyonundan emekleme pozisyonuna geçer.												
Değişik yüzeylerde bağımsız oturma pozisyonu alır.												
Oturma pozisyonunda dengesini sağlar.												
Kolları ve elleri ile kendisini destekler ve ağırlık aktarır.												
Çeşitli yönlerde gövdesini eğip tekrar düzeltir.												
Gövde kontrolünü kaybetmeden kolları ile farklı yönlere uzanır.												
Kollarını işlevsel olarak kullanır.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir

.....
.....
.....

	Tarih	
	/ /	
Veli	Uygulayıcı	Uygulayıcı
Adı Soyadı	Adı Soyadı	Adı Soyadı
İmza	İmza	İmza

EMEKLEME MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Bağımsız emekleyerek yer değiştirmeyi sağlayabilme.

KAZANIMLAR

1. Öne doğru sürünür.
2. Yüzükoyun pozisyonundan emekleme pozisyonuna geçer.
3. Emekleme pozisyonunda kollarına ve bacaklarına ağırlık aktarır.
4. Kollarını, bacaklarını ve gövdesini kullanarak ileri-geri emekler.
5. Emekleme pozisyonundan oturmaya geçer.
6. Basamaklı yüzeyleri emekleyerek çıkar.
7. Basamaklı yüzeyleri geri geri emekleyerek iner.
8. Günlük yaşam aktivitelerinde emekleyerek yer değiştirir.

MODÜLÜN SÜRESİ

Emekleme modülünün uygulama süresi toplam 120 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Yüzükoyun sürünme çalışmalarında; ortamın amaca uygun düzenlenmiş ve aktiviteyi yapacak olan bireyin bir hedefe yönelmiş olması gereklidir. Bireyin yüzüstü pozisyonda sürünme hareketini başlatması için hedef olarak bireye uygun materyal (görsel işitsel...) seçilmeli; hareketi başlatmada zorlanıyorsa destek verilmelidir. Elleri ve ayaklarını kullanarak sürünme yapan bireylerde gerekli olduğunda ayaklardan, dizlerden destek verilerek ileri doğru itmeyi sağlamaya yardımcı olunmalıdır. Sürünme yapılan ortam güvenli olmalı ve bireye hareket alanı bırakılmalıdır.
2. Hareketler arası geçişleri yapabilmek için emekleme pozisyonuna geçiş ve emekleme pozisyonundan çıkış önemlidir. Yüz üstünden emeklemeye geçişte birey, ellerine ağırlık verir; dirseklerini kilitler; başını geriye doğru çeker ve yerden kaldırır. Birey dizlerini karnına doğru çekerek emekleme pozisyonuna gelir. Uygulayıcı, yüzüstü orta hatta duran bireyin ağırlık aktarımını desteklemeli ve hareketi düzgün yapmasına yardımcı olmalıdır.
3. Birey etrafına bakıp hedef seçmek, yön belirlemek için emekleme pozisyonunda durmayı koruyabilmeli; elleri ve dizleri üzerinde kalça ve gövde kontrolü sağlanmış olarak durabilmeli; başını orta pozisyonda tutabilmelidir. Emekleme pozisyonunda durabilen

bireyin duruş süresini artırmak için birey, destek noktalarını iyi hissetme, öne-geri ağırlık aktarma, dengesini geliştirme gibi aktivitelere yöneltilmelidir.

4. Emekleme pozisyonundan oturmaya geçme çalışması için birey ihtiyaç duyduğunda kalçalardan, gövdeden, kollardan desteklenerek oturma pozisyonuna geçmesine yardımcı olunur.
5. Emekleme pozisyonundan yukarıdaki bir hedefe ulaşmak için ya da emeklerken kollarını öne atması için birey, kollarını tek tek yukarı kaldırabilmelidir. Bir kolunu kaldırabilmesi için ağırlığını vücudun diğer tarafına aktarabilmeli ve kolunu ileriye doğru yönlendirip yukarıya kaldırabilmelidir.
6. Bireyin emekleme pozisyonundaki destek yüzeyine, hareketler sırasında dirseklerini kilitlemesine dikkat edilmelidir. Bireyin kollar ve dizlerini mümkün olduğu kadar eşit şekilde kullanmasına çalışılmalıdır. Engebeli (yastıklardan veya benzeri materyallerden engel oluşturulabilir) zeminlerde emekleme çalışması yapılmalıdır.
7. Birey merdivenlerden yukarı doğru emekleyerek tırmanırken kollarından daha çok destek almalı; gövdeyi biraz daha yukarıya yönlendirebilmeli; gövde ve kalça kontrolünü kaybetmemelidir. Uygulayıcı, bireyin arkasında durmalı ve gerekli güvenlik önlemlerini almalıdır.
8. Birey, merdivenlerden aşağıya doğru geri geri emeklerken gövdesini geriye doğru kontrol edebilmeli; kalça kontrolünü yapabilmeli; ellerinden iyi destek alabilmelidir. Bu nedenle uygulayıcı bireyin güvenliğine dikkat etmeli, gerektiğinde fiziksel yardım yapmaya hazır olmalıdır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. YÜZÜKOYUN SÜRÜNME
- B. EMEKLEME POZİSYONUNA GEÇME
- C. KOLLARA VE BACAKLARA AĞIRLIK AKTARMA
- Ç. İLERİ-GERİ EMEKLEME
- D. OTURMAYA GEÇME
- E. BASAMAKLI YÜZEYLERDE İNME VE ÇIKMA

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Emekleme” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

- 1. Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen kazanımların öğretime başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme (Performans Kayıt Tablosu):** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:** Beceri öğretime yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı

aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Emekleme Kaba Motor Becerileri)

	Emekleme Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Öne doğru sürünür.		
2	Yüzükoyun pozisyondan emekleme pozisyonuna geçer.		
3	Emekleme pozisyonunda kollarına ve bacaklarına ağırlık aktarır.		
4	Kollarını, bacaklarını gövdesini kullanarak ileri-geri gider, kendi etrafında emekler.		
5	Emekleme pozisyonundan oturmaya geçer.		
6	Merdivenleri emekleyerek çıkar.		
7	Merdivenleri emekleyerek geri geri iner.		
8	Günlük yaşam aktivitelerinde emekleyerek yer değiştirir.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Emekleme becerileri kazanır

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																															
				BİREYSEL												GRUP																			
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH												
				3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Karın üzerinde sürünme (>180 cm)	3																																		
Emekleme pozisyonunu koruyabilme (10sn.)	3																																		
Emekleme pozisyonundan oturmaya geçebilme	3																																		
Emekleme pozisyonunu alabilme	3																																		
Emekleme pozisyonunda sağ kolu uzatabilme	3																																		
Emekleme pozisyonunda sağ kolu uzatabilme	3																																		
Emekleme ya da zıplama (>180 cm)	3																																		
Öne doğru çapraz kol bacak ile emekleme (>180 cm)	3																																		

Merdivenleri emekleyerek çıkma (4 basamak)	3																																						
Geri geri merdivenleri emekleyerek inme (4 adım)	3																																						

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar.

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Emekleme becerileri kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Emekleme becerilerinin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Emekleme modülü, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir.
5. Her ders saati sonrasında aileye yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
EMEKLEME MODÜLÜ												
Öne doğru sürünür.												
Yüzükoyun pozisyondan emekleme pozisyonuna geçer.												
Emekleme pozisyonunda kollarına ve bacaklarına ağırlık aktarır.												
Kollarını, bacaklarını ve gövdesini kullanarak ileri geri emekler.												
Emekleme pozisyonundan oturmaya geçer.												
Basamaklı yüzeyleri emekleyerek çıkar.												
Basamaklı yüzeyleri geri geri emekleyerek iner.												
Günlük yaşam aktivitelerinde emekleyerek yer değiştirir.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

DİZÜSTÜ MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Dizüstü ve yarım dizüstü simetrik duruş sağlayabilme.

KAZANIMLAR

1. Emekleme pozisyonundan ellerinden destek alarak dizüstü pozisyona geçer.
2. Yerde oturma pozisyonundan dizüstü pozisyona geçer.
3. Dizüstünde simetrik durur.
4. Dizüstünde öne doğru hareket eder.
5. Gövde ve kalçanın birlikte kontrolünü sağlar.
6. Sağ dizüstünden yarım dizüstü pozisyona gelir.
7. Sol dizüstünden yarım dizüstü pozisyona gelir.

MODÜLÜN SÜRESİ

Dizüstü modülünün uygulama süresi toplam 120 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Dizüstü çalışmalarında, emekleme pozisyonunda kollar yavaş yavaş gövdeyi destekleyecek şekilde yerde geriye alınır. Kalça ayaklar üzerine geldiğinde birey, kendi dizinden ya da bir yerden destek alarak gövdesini dikleştirir ve dizleri üzerine kalkar. Uygulama esnasında ortamda bireyin boyutlarına uygun yükseklikte destek alabileceği minder ya da basamaklar bulunmalıdır. Uygulayıcı, bu esnada bireyin arkasında durmalı ve çocuğu uygun sözel komutlarla yönlendirmelidir. Gerekli durumlarda bireye fiziksel destekte bulunmalıdır. İleriki aşamalarda destek kaldırılır ve belirli bir süre bağımsız bireyin bu pozisyonda kalması hedeflenir. Bu pozisyonda kalçanın arkaya, öne ya da yanlara kaçmamasına; gövde, kalça ve dizlerin aynı hatta bulunmasına dikkat edilmelidir.
2. Dizüstü pozisyonda birey, ağırlığını bir tarafa aktararak diğer taraftaki bacağını öne alır. Bu pozisyonda kalçanın karşı tarafa ya da arkaya kaçmamasına dikkat edilir. Ağırlık öndeki ayak ve diz üzerinde taşınmalıdır. Zamanla destek azaltılır ve belirli bir süre bireyin bağımsız olarak bu pozisyonda kalması hedeflenir.
3. Birey yeterli dizüstü yürüme hazır bulunuşluğuna geldiğinde yürümeye geçilmelidir. Dizüstü yürümede her iki tarafta eşit ağırlık taşınmasına dikkat edilmelidir. Yürüme sırasında gövdenin yanlara salınımları aşırı olmamalıdır. Kalçanın gövde ile aynı hatta olması sağlanmalıdır.

4. Dizüstü pozisyonda bir ayağını öne alarak yarım dizüstü pozisyona gelme çalışmalarında bireyin, uygun şekilde destek almasına olanak sağlanmalıdır. İleriki aşamalarda destek gitgide azaltılmalıdır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. EMEKLEME POZİSYONUNDAN DİZ ÜSTÜ POZİSYONA GEÇME
- B. YERDE OTURMA POZİSYONUNDAN DİZ ÜSTÜ OTURMA POZİSYONUNA GEÇME
- C. DİZ ÜSTÜ POZİSYONDA SİMETRİK DURUŞ
- Ç. DİZ ÜSTÜ POZİSYONUNDA GÖVDE VE KALÇA KONTROLÜ
- D. DİZ ÜSTÜ YÜRÜME VE ÖNE DOĞRU YÜRÜME
- E. SAĞ DİZ ÜZERİNDE YARIM DİZ ÜSTÜ POZİSYONUNA GEÇME
- F. SOL DİZ ÜZERİNDE YARIM DİZ ÜSTÜ POZİSYONUNA GEÇME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Destekli Oturma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen kazanımların öğretime başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:** Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Dizüstü Kaba Motor Beceriler)

	Dizüstü Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Emekleme pozisyonundan ellerinden destek alarak dizüstü pozisyona geçer.		
2	Yerde oturma pozisyonundan dizüstü pozisyona geçer.		
3	Dizüstünde simetrik durur.		
4	Dizüstünde öne doğru hareket eder.		
5	Gövde ve kalçanın birlikte kontrolünü sağlar.		
6	Sağ dizüstünden yarım dizüstü pozisyona gelir.		
7	Sol dizüstünden yarım dizüstü pozisyona gelir.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Dizüstü becerileri kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																																					
				BİREYSEL												GRUP																									
				1. DERS SAATI		TARİH		2. DERS SAATI		TARİH		3. DERS SAATI		TARİH		4. DERS SAATI		TARİH		5. DERS SAATI		TARİH		6. DERS SAATI		TARİH		1. DERS SAATI		TARİH		2. DERS SAATI		TARİH		3. DERS SAATI		TARİH		4. DERS SAATI	
Dizüstüne gelme				3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0		
Yarım dizüstü, sağ ayak önde (10sn.)																																									
Yarım dizüstü, sol ayak önde (10 sn.)																																									
Dizüstü yürüme (10 adım)																																									

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar 3: Bağımsız olarak tamamlar

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Dizüstü becerileri kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Dizüstü becerilerinin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Dizüstü modülü, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgilendirmeler yazılacaktır.
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DİZÜSTÜ MODÜLÜ												
Emekleme pozisyonundan ellerinden destek alarak dizüstü pozisyona geçer.												
Yerde oturma pozisyonundan dizüstü pozisyona geçer.												
Dizüstünde simetrik durur.												
Dizüstünde öne doğru hareket eder.												
Gövde ve kalçanın birlikte kontrolünü sağlar.												
Sağ dizüstünden yarım dizüstü pozisyona gelir.												
Sol dizüstünden yarım dizüstü pozisyona gelir.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

AYAKTA DURMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Bir yerden tutunarak ayağa kalkabilme ve ayakta durabilme.

KAZANIMLAR

1. Oturma pozisyonundan ayakta durma pozisyonuna geçer.
2. Dizüstü pozisyondan yarım dizüstü pozisyona geçerek ayağa kalkar.
3. Ellerinden destek alarak çömelip kalkar.
4. Ayakta duruş pozisyonunda diz, kalça ve gövdesini kontrol eder.
5. Ayakta dururken her iki tarafa ağırlık aktarır.
6. Ellerinden ya da gövdesinden destek alarak farklı yönlere uzanır.
7. Ayaklarını tek tek yerden kaldırır.

MODÜLÜN SÜRESİ

Ayakta durma modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Destekli ayakta durma çalışmaları yapılırken beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel yardım, fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
2. Bireyin ayakta durma pozisyonuna gelebilmesi için yer çekimine karşı koyabilmesi gerekir. Bunun için ayakta durma pozisyonunda gövde kontrolü ve ağırlık aktarma çalışmaları yapılmalıdır.
3. Farklı pozisyonlarda ayağa kalkma becerisini geliştirmek için değişik pozisyonlardan başlayarak pratik yapılmalıdır.
4. Bireyin yerden ya da sandalyeden ayağa kalkabilmesi için ellerini destek amacıyla kullanabiliyor olması gerekmektedir. Bunun için kolların destek amaçlı kullanılması sağlanmalıdır.
5. Birey, ağırlığını bir yerden diğerine geçirirken dengesini koruyabilir olmalıdır. Bu nedenle her iki ayak üzerinde denge reaksiyonları çalıştırılmalıdır.
6. Bireyin yana doğru adımlama yapabilmesi ve yana dönebilmesi için her iki tarafa ağırlık aktarabilmesi gerekir. Ayrıca; birey ağırlığını bir yerden diğerine geçirirken dengesini koruyabilmelidir. Bu aşamada sehpa, kanepeler, duvar, yürüteç gibi farklı araçlar kullanılabilir. Uygulayıcı, çalışmalar sırasında oyuncak benzeri nesnelere görsel, işitsel materyalleri kullanarak bireyin hedefe ulaşmasını kolaylaştırmalıdır.

7. Çalışılan ortamda yer minderi, ayna, egzersiz topu, çeşitli ebatlarda rulolar, tabure, sandalyeler, bireyin gelişim düzeyine uygun oyuncak, araç ve gereçler kullanılır.
8. Destekli ayakta durma becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesi için çalışmalar, bireyin gelişim düzeyine uygun işlevsel etkinlikler(yemek hazırlama, resim yapma, diş fırçalama vb.) ya da oyun etkinlikleri(top oynama, vb.)ile birleştirilmelidir.
9. Eğer birey herhangi bir ortez ve/veya yardımcı araç kullanıyorsa bu durum BEP hazırlanırken göz önünde bulundurulmalıdır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. POZİSYON DEĞİŞTİRME

1. Oturma Pozisyonundan Ayağa Kalkma
2. Dizüstü Pozisyondan Yarım Dizüstü Pozisyona Gelme
3. Yarım Dizüstü Pozisyondan Ayakta Durma Pozisyonuna Gelme
4. Çömelme- Kalkma

B. AYAKTA DURUŞ POZİSYONLARI

1. Diz, Kalça ve Gövde Kontrolü
2. Her İki Ayağa Ağırlık Aktarma ve Denge
3. Sağ ve Sol Ayağa Ağırlık Aktarma ve Denge

C. KOLLARLA FARKLI YÖNLERE UZANMA

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Ayakta Durma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP' ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. **Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

4. **Son Değerlendirme:** Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

5. **Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Destekli Ayakta Durma Kaba Motor Beceriler)

	Destekli Ayakta Durma Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Oturma pozisyonundan ayakta durma pozisyonuna geçer.		
2	Dizüstü pozisyondan yarım dizüstü pozisyona geçerek ayağa kalkar.		
3	Ellerinden destek alarak çömelip kalkar.		
4	Ayakta duruş pozisyonunda diz, kalça ve gövdesini kontrol eder.		
5	Ayakta dururken her iki tarafa ağırlık aktarır.		
6	Ellerinden ya da gövdesinden destek alarak farklı yönlere uzanır.		
7	Ayaklarını tek tek yerden kaldırır		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Destekli ayakta durma becerisi kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
				3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Mobilyadan tutarak ayağa kalkma	3																										
Yalnız başına anlık ayakta durma (3 sn.)	3																										
Bir yerden tutarak ayakta dururken, sağ ayağı kaldırma (3 sn.)	3																										
Bir yerden tutarak ayakta dururken, sol ayağı kaldırma (3 sn.)	3																										
Bağımsız olarak ayakta durma (20sn.)	3																										
Bağımsız olarak sağ bacak üzerinde ayakta durma (10 sn.)	3																										
Bağımsız olarak sol bacak üzerinde ayakta durma (10 sn.)	3																										
Küçük bir tabureden ayağa kalkma	3																										
Sağ bacak önde yarım dizüstü pozisyondan kolları kullanmadan ayağa kalkma	3																										

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DESTEKLİ AYAKTA DURMA MODÜLÜ												
Oturma pozisyonundan ayakta durma pozisyonuna geçer.												
Dizüstü pozisyondan yarım dizüstü pozisyona geçerek ayağa kalkar.												
Ellerinden destek alarak çömelip kalkar.												
Ayakta duruş pozisyonunda diz, kalça ve gövdesini kontrol eder.												
Ayakta dururken her iki tarafa ağırlık aktarır.												
Ellerinden ya da gövdesinden destek alarak farklı yönlere uzanır.												
Ayaklarını tek tek yerden kaldırır												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

DESTEKLİ YÜRÜME MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Destekle yürüme becerisi edinebilme.

KAZANIMLAR

1. Farklı yönlerde uzanır.
2. Yerden bir nesneyi alarak doğrular.
3. Ellerinden destek alarak yana doğru adım atar.
4. Duvardan destek alarak yana doğru yürür.
5. Ellerinden destek alarak gideceği yöne doğru döner.
6. Seçilen uygun yardımcı araç veya destekle adım atar.
7. Seçilen uygun yardımcı araç veya destekle yürür.
8. Yürürken yön değiştirir.

MODÜLÜN SÜRESİ

Destekli yürüme modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Uygun destek seçimi için detaylı bir değerlendirme ve gözlem yapılmalıdır. Seçilecek destek, çocuğun boyuna ve fonksiyonel seviyesine ve özel ihtiyaçlarına uygun olmalıdır. Seçilen destek veya yardım gerekli hallerde bireye uygun hale getirilmeli ekleme ve çıkartmalarla günlük yaşamda kullanıma olanak sağlamalıdır.
2. Bireyin seçilen destek veya yardıma ilişkin reaksiyonları dikkatle gözlemlenmeli; ilgili araç ve gerecin kullanımı görsel olarak bireye ve yakınlarına öğretilmelidir. Seçilen destekle bireyin günlük yaşamında güvenli şekilde yürümesi için gereken önlemler alınmış olmalıdır.
3. Bireyin destekli yürüme becerisi, günlük hayatın gereksinimlerine uygun olacak şekilde geliştirilmeli; modül sonunda bu becerilerin gerçek ortamlarda güvenli şekilde yapılıp yapılamadığı bizzat uygulayıcının gözleminde değerlendirilmelidir.
4. Eğer birey herhangi bir ortez ve/veya yardımcı araç kullanıyorsa bu durum BEP hazırlanırken göz önünde bulundurulmalıdır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ:

- A. FARKLI YÖNLERE UZANMA VE AĞIRLIK AKTARMA
- B. YERDEN BİR NESNEYİ ALMA VE DOĞRULMA
- C. ADIM ATMA
  - 1. Destekli Öne ve Yanlara Adım Atma
  - 2. Desteksiz Öne ve Yanlara Adım Atma
- Ç. YÜRÜME
  - 1. Destekli Yürüme
  - 2. Desteksiz Yürüme
  - 3. Farklı Yönlerde ve Mesafelerde Yürüme
- D. DÖNME ÇALIŞMALARI
- E. YÜRÜRKEN YÖN DEĞİŞTİRME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Destekli Yürüme” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda vb), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:** Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Destekli Yürüme Kaba Motor Beceriler)

	Destekli Yürüme Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Farklı yönlere uzanır.		
2	Yerden bir nesneyi alarak doğrulur.		
3	Ellerinden destek alarak yana doğru adım atar.		
4	Duvardan destek alarak yana doğru yürür.		
5	Ellerinden destek alarak gideceği yöne doğru döner.		
6	Seçilen uygun yardımcı araç veya destekle adım atar.		
7	Seçilen uygun yardımcı araç veya destekle yürür.		
8	Yürürken yön değiştirir.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Destekli yürüme becerisi kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
				3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
İki eliyle bardan tutarak sağa 5 adım yürüme	3																										
İki eliyle bardan tutarak sola 5 adım yürüme	3																										
İki eliyle bir kişi tarafından tutularak yürüme (10 adım)	3																										
Bir eliyle tutarak yürüme (10 adım)	3																										
Yalnız başına yürüme (10 adım)	3																										
Yürürken durur, 180° geri döner	3																										
Arkaya doğru geri geri yürüme (10 adım)	3																										
Büyük bir objeyi iki elle taşıyarak yürüme	3																										
Paralel çizgiler arasında yürüme (20 cm aralıklı) (10 adım)	3																										
Düz bir çizgide yürümek (10 adım)	3																										
Sağ diz düz, sol ayakla öne adım	3																										

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DESTEKLİ YÜRÜME MODÜLÜ												
Farklı yönlere uzanır.												
Yerden bir nesneyi alarak doğrulur.												
Ellerinden destek alarak yana doğru adım atar.												
Duvardan destek alarak yana doğru yürür.												
Ellerinden destek alarak gideceği yöne doğru döner.												
Seçilen uygun yardımcı araç veya destekle adım atar.												
Seçilen uygun yardımcı araç veya destekle yürür.												
Yürürken yön değiştirir.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

DESTEKSİZ YÜRÜME MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Desteksiz yürüme becerisi edinebilme.

KAZANIMLAR

1. Ayakta dururken gövde ağırlığını yana ve öne aktarır.
2. Ağırlık bir tarafta iken diğer bacağı ile öne adım atar.
3. Dengesini koruyarak birbiri ardına adımlar.
4. Farklı yönlere yürür.
5. Kısa mesafede farklı zeminlerde yürür.
6. Uzun mesafede farklı zeminlerde yürür.
7. Engeller arasında yürür.

MODÜLÜN SÜRESİ

Desteksiz yürüme modülünün uygulama süresi toplam 240 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Ayakta durma ile ağırlık aktarma aktiviteleri arasında geçişler aşamalı olarak çalıştırılmalıdır. Ağırlık aktarımı ve yürüme öncesi beceriler kazanılmadan adımlama aşamasına geçilmemelidir.
2. Adımlama öncesinde ağırlığın dengeli ve ritmik şekilde farklı yönlere aktarımı çalıştırılmalıdır. Adımlama öncesi beceriler kazanılmadan adımlama aşamasına geçilmemelidir.
3. Dengenin sağlanması ve düşmenin önlenmesi için adımlama sırasında gövde kontrolünün devamlılığı mutlaka sağlanmış olmalıdır.
4. Yürüme ritmik kol ve bacak hareketlerden oluştuğu için eğitim sırasında adımlama ile birlikte ritmik kol ve bacak hareketleri çalışılmalıdır.
5. Bağımsız yürüme için kol ve bacak hareketlerinin yönerge ve komut gerektirmeden otomatik ve güvenli hale getirilmesi üzerinde önemle durulmalıdır.
6. Yürüme becerisi günlük hayatın gereksinimlerine uygun olacak şekilde geliştirilmeli; modül sonunda bu becerilerin gerçek ortamlarda güvenli şekilde yapılıp yapılamadığı bizzat uygulayıcının gözleminde değerlendirilmelidir.
7. Eğer birey herhangi bir orteç ve/veya yardımcı araç kullanıyorsa bu durum Bireysel Eğitim Programı hazırlanırken göz önünde bulundurulmalıdır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ:

A. GÖVDE AĞIRLIĞINI YANA VE ÖNE AKTARMA

B. ADIM ATMA ÇALIŞMALARI

C. RİTMİK ADIMLAMA ÇALIŞMALARI

Ç. YÜRÜME ÇALIŞMALARI

1. Farklı Yönlere Yürüme
2. Farklı Zeminlerde Yürüme
3. Engeller Arasında Yürüme

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Desteksiz Yürüme” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. Kaba Değerlendirme: Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu) Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu) Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat

edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

4. **Son Değerlendirme:**Beceri öğretime yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.
5. **Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler yada öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Desteksiz Yürüme Kaba Motor Beceriler)

	Desteksiz Yürüme Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Ayakta dururken gövde ağırlığını yana ve öne aktarır.		
2	Ağırlık bir tarafta iken diğer bacağı ile öne adım atar.		
3	Dengesini koruyarak birbiri ardına adımlar.		
4	Farklı yönlerde yürür.		
5	Kısa mesafede farklı zeminlerde yürür.		
6	Uzun mesafede farklı zeminlerde yürür.		
7	Engeller arasında yürür.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı:

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Desteksiz yürüme becerisi kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH		
			3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	
İki eliyle bardan tutarak sağa 5 adım yürüme	3																										
İki eliyle bardan tutarak sola 5 adım yürüme	3																										
İki eliyle bir kişi tarafından tutularak yürüme (10 adım)	3																										
Bir eli tutarak yürüme (10 adım)	3																										
Yalnız başına yürüme (10 adım)	3																										
Yürürken durur, 180° geri döner	3																										
Arkaya doğru geri geri yürüme (10 adım)	3																										
Büyük bir objeyi iki elle taşıyarak yürüme	3																										
Paralel çizgiler arasında yürüme (20 cm aralıklı) (10 adım)	3																										
Düz bir çizgide yürümek (10 adım)	3																										
Sağ diz düz, sol ayakla öne adım	3																										

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DESTEKSİZ YÜRÜME MODÜLÜ												
Ayakta dururken gövde ağırlığını yana ve öne aktarır.												
Ağırlık bir tarafta iken diğer bacağı ile öne adım atar.												
Dengesini koruyarak birbiri ardına adımlar.												
Farklı yönlere yürür.												
Kısa mesafede farklı zeminlerde yürür.												
Uzun mesafede farklı zeminlerde yürür.												
Engeller arasında yürür.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

MERDİVEN İNİP ÇIKMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Merdiven inme ve çıkma becerisi kazanabilme.

KAZANIMLAR:

1. Bir ayağını dengesini koruyarak bir alt basamağa indirir.
2. Vücut ağırlığını kontrollü şekilde alt basamaktaki ayağına aktarır.
3. Arkadaki ayağını uygun şekilde aynı veya bir alt basamağa indirir.
4. Merdiven inme hareketlerini ritmik ve simetrik olacak şekilde her iki tarafta tekrar eder.
5. Bir ayağını dengesini koruyarak üst basamağa yerleştirir.
6. Vücut ağırlığını üst basamağa yerleştirilmiş ayağına aktarır.
7. Alt basamakta kalan ayağı aynı basamağa veya üst basamağa yerleştirir.
8. Merdiven çıkma hareketlerini ritmik ve simetrik olacak şekilde her iki tarafta tekrar eder.

MODÜLÜN SÜRESİ

Merdiven inip çıkma modülünün uygulama süresi toplam 100 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Merdiven inme ya da çıkma bireyin durumuna uygun olacak şekilde biri diğerinden önce ya da aynı anda çalışılabilecek şekilde seçilmelidir.
2. Merdiven inme-çıkma çalışmaları sırasında yaşanabilecek denge yitimi ya da kayma gibi durumlara karşı güvenlik tedbirleri alınmalıdır.
3. Merdiven inme ya da çıkma eğitimi sırasında kullanılacak basamakların yüksekliği, genişliği ya da yüzey özellikleri çocuğun durumuna uygun olacak şekilde seçilmelidir.
4. Bireyin basamakta çalışmasını kolaylaştıracak görsel uyarılar ve işaretler kullanılmalıdır.
5. Merdiven inip çıkma becerisi, günlük hayatın gereksinimlerine uygun olacak şekilde geliştirilmeli; modül sonunda bu becerilerin gerçek ortamlarda güvenli şekilde yapılıp yapılamadığı bizzat uygulayıcı gözleminde değerlendirilmelidir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. BİR AYAKLA BASAMAK İNME
- B. BACAĞA AĞIRLIK AKTARMA
  - 1. Sağ Bacağa Aktarma
  - 2. Sol Bacağa Aktarma
- C. SOL BACAĞA AĞIRLIK AKTARMA
- Ç. RİTMİK VE SİMETRİK BASAMAK İNME
- D. BİR AYAKLA BASAMAK ÇIKMA
- E. RİTMİK VE SİMETRİK BASAMAK ÇIKMA

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Merdiven çıkma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. **Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

4. Son Değerlendirme: Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme: Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler yada öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Merdiven İnip Çıkma Kaba Motor Becerileri)

	Merdiven İnip Çıkma Kaba Motor Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Bir ayağını dengesini koruyarak bir alt basamağa indirir.		
2	Vücut ağırlığını kontrollü şekilde alt basamaktaki ayağına aktarır.		
3	Arkadaki ayağını uygun şekilde aynı veya bir alt basamağa indirir.		
4	Merdiven inme hareketlerini ritmik ve simetrik olacak şekilde her iki tarafta tekrar eder.		
5	Bir ayağını dengesini koruyarak üst basamağa yerleştirir.		
6	Vücut ağırlığını üst basamağa yerleştirilmiş ayağına aktarır.		
7	Alt basamakta kalan ayağı aynı basamağa veya üst basamağa yerleştirir.		
8	Merdiven çıkma hareketlerini ritmik ve simetrik olacak şekilde her iki tarafta tekrar eder.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Merdiven inip çıkma becerisi kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																															
				BİREYSEL												GRUP																			
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH												
			0-3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Barı tutarak 4 basamak merdiven çıkma, ritmik olarak	3																																		
Barı tutarak 4 basamak merdiven inme, ritmik olarak	3																																		
Kollar serbest, tutmadan merdiven çıkma (4 adım), ritmik olarak	3																																		
Kollar serbest, tutmadan merdiven inme (4 adım), ritmik olarak	3																																		
15 cm yüksekliğinde bir basamağa her iki ayakla sıçrama	3																																		

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar.

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Merdiven inip çıkma becerileri kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Merdiven inip çıkma becerilerinin” kalıcı olabilmesi için evde, yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

1. Merdiven inip çıkma modülü, değerlendirme ölçütü olarak Kaba Motor Fonksiyon Değerlendirme Ölçütü (GMFM) kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
MERDİVEN İNİP ÇIKMA MODÜLÜ												
Bir ayağını dengesini koruyarak bir alt basamağa indirir.												
Vücut ağırlığını kontrollü şekilde alt basamaktaki ayağına aktarır.												
Arkadaki ayağını uygun şekilde aynı veya bir alt basamağa indirir.												
Merdiven inme hareketlerini ritmik ve simetrik olacak şekilde her iki tarafta tekrar eder.												
Bir ayağını dengesini koruyarak üst basamağa yerleştirir.												
Vücut ağırlığını üst basamağa yerleştirilmiş ayağa aktarır.												
Alt basamakta kalan ayağı aynı basamağa veya üst basamağa yerleştirir.												
Merdiven çıkma hareketlerini ritmik ve simetrik olacak şekilde her iki tarafta tekrar eder.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

İLERİ DÜZEY FONKSİYONEL BECERİLER MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

İleri düzey fonksiyonel becerileri geliştirebilme.

KAZANIMLAR

1. İki çizgi arasında öne ve yana doğru yürür.
2. Tek çizgi üzerinde öne ve yana doğru yürür.
3. Öne doğru iki ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.
4. Öne doğru tek ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.
5. Farklı yükseklikteki engelleri sıçrayarak geçer.
6. Rampadan bağımsız olarak çıkar.
7. Rampadan bağımsız olarak iner.
8. Farklı şekiller üzerinde yürür.
9. Farklı yükseklikteki basamaktan sıçrayarak iner.

MODÜLÜN SÜRESİ

İleri düzey fonksiyonel beceriler modülünün uygulama süresi toplam 100 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. İleri düzey fonksiyonel becerileri geliştirme çalışmaları yapılırken en kolay aşamadan başlanarak zora doğru ilerlenir ve beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
2. İki çizgi üzerinde yürüme çalışması yapılırken, kolaydan zora doğru ilerlemek için çizgiler arası mesafe giderek daraltılmalıdır.
3. Bireyin kendine güvenini geliştirmek için sıçrama çalışmaları sırasında önce tek elden destek verilmelidir.
4. Rampa inip çıkma çalışmaları sırasında yüzeyin kaygan olmamasına dikkat edilmelidir.
5. Çizgi ve farklı geometrik şekillerin bireyin dikkatini çekecek şekilde belirgin olmasına özen gösterilmelidir.
6. Sıçrama çalışmaları sırasında bireyin güvenliğini sağlayacak önlemler alınmalıdır.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. YÜRÜME ÇALIŞMALARI

1. İki çizgi arasında öne ve yana yürüme
2. Tek çizgi üzerinde yürüme
3. Şekiller üzerinde yürüme

B. SIÇRAMA

1. Çift Ayak
2. Tek Ayak
3. Sıçrayarak engel geçme
4. Sıçrayarak basamak inme

C. RAMPA ÇIKMA-İNME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler)

	İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	İki çizgi arasında öne ve yana doğru yürür.		
2	Tek çizgi üzerinde öne ve yana doğru yürür.		
3	Öne doğru iki ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.		
4	Öne doğru tek ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.		
5	Farklı yükseklikteki engelleri sıçrayarak geçer.		
6	Rampadan bağımsız olarak çıkar.		
7	Rampadan bağımsız olarak iner.		
8	Farklı şekiller üzerinde yürür.		
9	Farklı yükseklikteki basamaktan sıçrayarak iner.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : İleri düzey fonksiyonel becerisi kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																															
				BİREYSEL												GRUP																			
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH												
				3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Düz çizgide topuk-parmak şeklinde yürüme (2 metre)	3																																		
Her iki ayak üzerinde sıçrama ve ilerleme (5 kez)	3																																		
Tek ayak üzerinde sıçrama ve ilerleme (5 kez)	3																																		
Rampa çıkıp- inme (1,5 metre)	3																																		

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar .

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla " İleri düzey fonksiyonel becerileri kazanmaya" yönelik çalışmalar yapılmıştır. "İleri düzey fonksiyonel becerilerinin" kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

1 İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler Modülünde, yukarıdaki değerlendirme ölçütü kullanılmıştır. Uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.

2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.

3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.

4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .

5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
İLERİ DÜZEY FONKSİYONEL BECERİLER MODÜLÜ												
İki çizgi arasında öne ve yana doğru yürür.												
Tek çizgi üzerinde öne ve yana doğru yürür.												
Öne doğru iki ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.												
Öne doğru tek ayak üzerinde sıçrayarak ilerler.												
Farklı yükseklikteki engelleri sıçrayarak geçer.												
Rampadan bağımsız olarak çıkar.												
Rampadan bağımsız olarak iner.												
Farklı şekiller üzerinde yürür.												
Farklı yükseklikteki basamaktan sıçrayarak iner.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

a. Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.

b. Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

ÇİZİM BECERİLERİ MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Çizim becerilerini geliştirebilme.

KAZANIMLAR

1. Kalemı uygun şekilde tutar.
2. Rastgele karalama yapar.
3. Temel çizgileri çizer.
4. Çizilen basit geometrik şekilleri kopya eder.
5. Eksik resmi tamamlar.
6. Sınırlı alanları boyar.
7. Kesik çizgilerle verilen şekli tamamlar.
8. Farklı kol açılarında boyama yapar.
9. İki ve üç boyutlu çizimleri boyar.
10. İki ve üç boyutlu çizimleri yapar.

MODÜLÜN SÜRESİ

Çizim becerileri modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Çizim çalışmalarının başında öncelikle bireyin kalemi baş, işaret ve orta parmağı ile tutması gerektiği öğretilmeli ve kalemi tutma becerisi kazandırılmalıdır.
2. Çizim çalışmasına başlarken daha kolay olacağı için parlak renkli, kısa boylu ve daha kalın boya kalemleri kullanılmalıdır.
3. Çizim çalışmaları yapılırken bireyin el seçimi önemlidir. El tercihi belirlenmemiş bireylerde her iki el ile çizim yapılabilir. Daha sonra birey kalemi tutma ve çizim aktivitesini tercih ettiği eli ile yapmalıdır.
4. Çizim çalışmaları yapılırken en kolay aşamadan başlanarak zora doğru ilerlenir ve beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
5. Başlangıçta kalem ile karalama becerisinden başlanarak daha sonra dikey, yatay, eğik ve belirli şekiller çizmesi istenmelidir.
6. Kalem tutma yeteneği tam gelişmemiş bireylerde kalınlaştırılmış kalemler kullanılmalı veya kalem bir bant ile ele sabitlenmelidir.
7. Çizim çalışması sırasında bireyin vücut duruşu bozuluyorsa düzgünlüğü sağlamak için uyarılar kullanılmalıdır.

8. Hareketi planlama ve hareketi organize etme yeteneğinde sorunu olan bireylerde eğitim verilirken uygun aktiviteler seçilmelidir.
9. Çizim ve boyamalar masada ve kağıt üzerinde yapılabileceği gibi, tahta, mukavva, yazı tahtası gibi farklı yüzeylerde çalışılabilir.
10. Bu modül kaba motor gelişim programının “yüzüstü”, “desteksiz oturma”, “destekli oturma”, “dizüstü”, “destekli ayakta durma” modülleri ile birlikte uygulanabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. KALEM TUTMA

B. ÇİZGİ ÇALIŞMALARI

1. Rastgele Karalama
2. Dikey, Yatay, Eğik Çizgiler
3. Kesik Çizgiler
4. Geometrik Şekiller
5. İki ve Üç Boyutlu Çizim

C. BOYAMA ÇALIŞMALARI

- 1.Sınırlı Alanları Boyama
- 2.İki ve Üç Boyutlu Şekilleri Boyama

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Çizim Becerileri” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. **Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

4. **Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

5. **Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Çizim Becerileri)

	Çizim Becerileri	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Kalemi uygun şekilde tutar.		
2	Rastgele karalama yapar.		
3	Temel çizgileri çizer.		
4	Çizilen basit geometrik şekilleri kopya eder.		
5	Eksik resmi tamamlar.		
6	Sınırlı alanları boyar.		
7	Kesik çizgilerle verilen şekli tamamlar.		
8	Farklı kol açılarında ve farklı yüzeylerde boyama yapar.		
9	İki ve üç boyutlu çizimleri boyar.		
10	İki ve üç boyutlu çizimleri yapar.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Çizim becerileri kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE Ana Yönerge	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																																			
				BİREYSEL												GRUP																							
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH																
			0	3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0			
Kalemi tutar.	3																																						
Düşey ve yatay çizgi çizer.	3																																						
Basit geometrik şekiller çizer .	3																																						
Eksik bir resmin parçasını tamamlar.	3																																						
Çizilmiş resimleri kalemle boyar	3																																						
Kesik çizgilerle verilen şeklin üzerinden çizer.	3																																						
Farklı pozisyon ve kol açılarında boyama ve çizim yapar.	3																																						
Labirent takip ederek boyama ve çizim yapar.	3																																						
Pastel, keçeli kalem, kuru boya gibi farklı boya tiplerini kullanır.	3																																						

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar.

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla “Çizim becerileri” kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Çizim becerileri”nin kalıcı olabilmesi için evde, yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Çizim modülünde, değerlendirme ölçütü olarak uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
ÇİZİM BECERİLERİ												
Kalemi uygun şekilde tutar.												
Rastgele karalama yapar.												
Temel çizgileri çizer.												
Çizilen basit geometrik şekilleri kopya eder.												
Eksik resmi tamamlar.												
Sınırlı alanları boyar.												
Kesik çizgilerle verilen şekli tamamlar.												
Farklı kol açılarında ve farklı yüzeylerde boyama yapar.												
İki ve üç boyutlu çizimleri boyar.												
İki ve üç boyutlu çizimleri yapar.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**’ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

TUTMA VE BIRAKMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Nesneleri tutma ve bırakma becerilerini geliştirebilme.

KAZANIMLAR

1. Nesneye eliyle uzanır.
2. Nesneyi bir elinden diğer eline geçirir.
3. El bileğini yukarı kaldırarak orta pozisyonda nesneyi tutar.
4. Dirsek bükülü ve düz iken nesneyi tutar ve bırakır.
5. Farklı omuz yüksekliklerinde nesneyi tutar ve bırakır.
6. Avuç içinin yukarı veya aşağı doğru dönük olduğu pozisyonlarda nesneyi tutar ve bırakır.
7. Farklı tutma tipleri ile nesnelere tutar.
8. Nesnelere yeterli kuvvetle tutar ve istemli bırakır.
9. Nesnelere uygun temas alanlarıyla tutar.
10. Nesnelere, vücut düzgünlüğünü koruyarak tutar.

MODÜLÜN SÜRESİ

Tutma ve bırakma modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Tutma ve bırakma çalışması, değişik büyüklük ve şekildeki canlı renkli nesne ve oyuncaklar ile yapılmalıdır. Bireyin avucuna yerleşebilecek nesnelere eğitime başlanmalıdır. Yuvarlak veya küp şeklindeki nesnelere kullanılması tutma işlemini kolaylaştıracağından başlangıçta bu nesnelere kullanılmalıdır.
2. Tutma ve bırakma eğitimi masa üzerinde yapılıyorsa masa ve sandalye bireyin vücut ölçülerine uygun olmalı, alçak veya yüksek masa ve sandalyeler kullanılmamalıdır.
3. Bireyin yaş ve ihtiyaçlarına göre ilgisini çekecek araç-gereçler kullanılmalıdır.
4. Tutma ve bırakma eğitimi uygulanırken öncelikle en kolay aşamadan başlanarak zora doğru ilerlenmeli ve beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
5. Tutma eğitiminde farklı tutma tipleri olan kuvvetli, orta ve zayıf tutma şekilleri uygun nesnelere kullanılarak çalıştırılmalıdır.

6. Elde ve kolda kasılma varsa öncelikle kasılma azaltılmalı daha sonra tutma ve bırakma hareketi çalışılmalıdır. Kasılması fazla olan bireylerde çok küçük nesnelere parmaklardaki kasılmayı artıracakları için tercih edilmemelidir.
7. Tutma sırasında bireyin vücut duruşu bozuluyorsa düzgünlüğü sağlamak için uyarılar kullanılmalıdır. Gerekiyorsa bilek ve dirsek desteklenerek tutma yapılması istenmelidir. Bırakma hareketini kolaylaştırmak için bilek bükülü pozisyona getirilmelidir.
8. Hareketi planlama ve hareketi organize etme yeteneğinde sorunu olan bireylerde eğitim verilirken uygun aktiviteler seçilmelidir.
9. Tutma eğitimi sırasında duyu uyarısı sağlamak amacıyla farklı yüzeyler ile kaplanmış (halı, yün, peluş, zımpara, kumaş v.b) araç gereçlerin kullanılması önemlidir.
10. Tutma ve bırakma becerilerinin tekrarını sağlamak amacıyla farklı fonksiyonel aktiviteler ile tekrar yapılmalıdır. Örneğin, yemek yeme aktivitesi sırasında kare kesilmiş ekmek veya meyvelerin yenmesi ile pratik yaptırılabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. NESNELERE UZANMA

B. NESNELERİ TUTMA

1. El Bileğini Hafifçe Yukarı Kaldırarak Tutma
2. Dirsek Bükülü ve Düz Olarak Tutma
3. Farklı Omuz Yüksekliklerinde Tutma
4. Avuç İçinin Yukarı ve Aşağı Dönük Olduğu Pozisyonda Tutma
5. Farklı Ağırlıklardaki Nesnelere Kullanarak Tutma
6. Uygun Temas Alanlarını Kullanarak Tutma
7. Vücut Düzgünlüğünü Koruyarak Tutma

C. FARKLI TUTMA TİPLERİ İLE ÇALIŞMA

Ç. NESNEYİ BİR ELDEN DİĞER ELE GEÇİRME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Tutma ve Bırakma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları

doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP' ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:** Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi

yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Kavrama Bırakma Becerileri)

	Tutma ve bırakma becerisi	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Nesneye eliyle uzanır.		
2	Nesneyi bir elinden diğer eline geçirir.		
3	El bileğini yukarı kaldırarak orta pozisyonda nesneyi tutar.		
4	Dirsek bükülü ve düz iken nesneyi tutar ve bırakır.		
5	Farklı omuz yüksekliklerinde nesneyi tutar ve bırakır.		
6	Avuç içinin yukarı veya aşağı doğru dönük olduğu pozisyonlarda nesneyi tutar ve bırakır.		
7	Farklı tutma tipleri ile nesnelere tutar.		
8	Nesnelere yeterli kuvvetle tutar ve istemli bırakır.		
9	Nesnelere uygun temas alanlarıyla tutar.		
10	Nesnelere, vücut düzgünlüğünü koruyarak tutar.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Tutma ve bırakma becerileri kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE Ana Yönerge	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																								
				BİREYSEL												GRUP												
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH					
			0 - 3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	
Nesneye eliyle uzanır.	3																											
Nesneyi bir elinden diğer eline geçirir.	3																											
El bileğini yukarı kaldırarak orta pozisyonda nesneyi tutar.	3																											
Dirsek bükülü ve düz iken nesneyi tutar ve bırakır.	3																											
Farklı omuz yüksekliklerinde nesneyi tutar ve bırakır.	3																											
Avuç içinin yukarı veya aşağı doğru dönük olduğu pozisyonlarda nesneyi tutar ve bırakır.	3																											
Farklı tutma tipleri ile nesnelere tutar.	3																											
Nesnelere yeterli kuvvetle tutar ve istemli bırakır.	3																											
Nesnelere uygun temas alanlarıyla tutar.	3																											
Nesnelere, vücut düzgünlüğünü koruyarak tutar.	3																											

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz.1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar3: Bağımsız olarak tamamlar.

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla “Tutma ve bırakma becerisi” kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Tutma ve bırakma becerilerinin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

1 Çizim modülünde, değerlendirme ölçütü olarak uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.

2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.

3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.

4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir.

5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
TUTMA VE BIRAKMA BECERİSİ												
Nesneye eliyle uzanır.												
Nesneyi bir elinden diğer eline geçirir.												
El bileğini yukarı kaldırarak orta pozisyonda nesneyi tutar.												
Dirsek bükülü ve düz iken nesneyi tutar ve bırakır.												
Farklı omuz yüksekliklerinde nesneyi tutar ve bırakır.												
Avuç içinin yukarı veya aşağı doğru dönük olduğu pozisyonlarda nesneyi tutar												
Farklı tutma tipleri ile nesnelere tutar.												
Nesnelere yeterli kuvvetle tutar ve istemli bırakır.												
Nesnelere uygun temas alanlarıyla tutar.												
Nesnelere, vücut düzgünlüğünü koruyarak tutar.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

EL BECERİLERİ VE EL GÖZ KOORDİNASYONU MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

El becerilerini ve el göz koordinasyonunu geliştirebilme.

KAZANIMLAR

1. Makasla basit şekilleri keser.
2. Nesnelere üst üste dizer.
3. Nesnelere yan yana dizer.
4. Çubukları delikli tahtaya takar.
5. Kâğıt katlar.
6. Ayakkabı bağcığı bağlar.
7. Fermuar açar.
8. Fermuar kapatır.
9. Musluk açar.
10. Musluk kapatır.
11. Düğmeleri ilikler.
12. Düğmeleri açar.
13. Yoğurma maddeleri ile basit ürün elde eder.
14. Parça -bütün ilişkisi kurar.
15. Top atar.
16. Top yakalar.

MODÜLÜN SÜRESİ

El becerilerini ve el göz koordinasyonu modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Bireyin yaş ve ihtiyaçlarına göre ilgisini çekecek araç-gereçler kullanılmalıdır.
2. Seçilen aktiviteler kolaydan zora doğru olmalı; birdenbire karmaşık aktivitelerin gerçekleştirilmesi istenmemelidir.
3. Çok aşamalı aktivitelerin çalışılmasında, aktiviteler bölümlere ayrılarak küçük parçalar hâlinde çalışılmalı ve bütüne doğru ilerlenmelidir.
4. Bireyin ihtiyacı ölçüsünde sözel ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır.
5. El-göz koordinasyonu çalışması sırasında kas tonusunda değişiklikler meydana geliyorsa dikkatli olunmalı ve normal kas tonusu korunmaya çalışılmalıdır.
6. Hareketler sırasında her iki elin koordineli çalışmasına dikkat edilmelidir.

7. Hareketi planlama ve hareketi organize etme yeteneğinde sorunu olan bireylerde eğitim verilirken uygun aktiviteler seçilmelidir.
8. El göz koordinasyonu ve el becerileri modülü, kaba motor gelişim programının “emekleme ve merdiven inip çıkma modülü ” hariç tüm modülleri ile birlikte uygulanabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. MAKASLA KESME
- B. NESNELERİ DİZME VE TAKMA
- C. KÂĞIT KATLAMA
- Ç. GİYSİ AKSESUARLARININ KULLANIMI
  1. Ayakkabı Bağcığı Bağlama
  2. Fermuar Açma-Kapatma
  3. Düğme İlikleme-Açma
- D. YOĞURMA MADDELERİ İLE ÇALIŞMA
- E. PARÇA-BÜTÜN İLİŞKİSİ
- F. TOP ATMA-TUTMA

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Merdiven çıkma” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme

sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (El Becerileri ve El Göz Koordinasyonu Modülü)

	El Becerileri ve El Göz Koordinasyonu	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Makasla basit şekilleri keser.		
2	Nesneleri üst üste dizer.		
3	Nesneleri yan yana dizer.		
4	Çubukları delikli tahtaya takar.		
5	Kâğıt katlar.		
6	Ayakkabı bağcığı bağlar.		
7	Fermuar açar.		
8	Fermuar kapatır.		
9	Musluk açar.		
10	Musluk kapatır.		
11	Düğmeleri ilikler.		
12	Düğmeleri açar.		
13	Yoğurma maddeleri ile basit ürün elde eder.		
14	Parça -bütün ilişkisi kurar.		
15	Top atar.		
16	Top yakalar.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : El becerileri ve el göz koordinasyonu kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
			3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	
Makasla basit şekilleri keser.	3																										
Nesneleri üst üste dizer.	3																										
Nesneleri yan yana dizer.	3																										
Çubukları delikli tahtaya takar.	3																										
Kâğıt katlar.	3																										
Ayakkabı bağcığı bağlar.	3																										
Fermuar açar.	3																										
Fermuar kapatır.	3																										
Musluk açar.	3																										
Musluk kapatır.	3																										

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR												
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY	
EL BECERİLERİ VE EL GÖZ KOORDİNASYONU													
Makasla basit şekilleri keser.													
Nesneleri üst üste dizer.													
Nesneleri yan yana dizer.													
Çubukları delikli tahtaya takar.													
Kâğıt katlar.													
Ayakkabı bağcığı bağlar.													
Fermuar açar.													
Fermuar kapatır.													
Musluk açar.													
Musluk kapatır.													
Düğmeleri ilikler.													
Düğmeleri açar.													
Yoğurma maddeleri ile basit ürün elde													
Parça -bütün ilişkisi kurar.													
Top atar.													
Top yakalar.													

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
 .....
 .....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

PROPRİOSEPTİF SİSTEM(VÜCUT FARKINDALIĞI) MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Vücut hareketlerini düzgün ve kontrollü yapabilme.

KAZANIMLAR

1. Nesnelere iterek kas ve eklemlere uyarı verir.
2. Nesnelere çekerek kas ve eklemlere uyarı verir.
3. Elleri üzerinde yürür.
4. Yüzüstü yatarken elleri üzerinde baş ve gövdesini kaldırır.
5. Gözler açık ve kapalı vücut pozisyonunun farkında olur.
6. Bara tırmanır.

MODÜLÜN SÜRESİ

Proprioseptif (vücut farkındalığı) modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Proprioseptif (vücut farkındalığı) sisteme yeteri kadar uyarı almayan bireyler sık düşebilirler. Bu bireyler, hareketlerini düzgün ve kontrollü yapamadıkları için nesnelere kırabilir; çevredeki eşyalara sıklıkla çarpabilirler. Bazı bireyler ise; yazı yazarken deftere ve kaleme fazlaca baskı uygular ve çoğunlukla kalemin ucunu kırarlar. Bu nedenle proprioseptif sisteme yönelik hareketlerin uygulanması önemlidir.
2. Proprioseptif sisteme maksimum uyarı sağlayacağı için ağır nesnelere ve oyuncakları itme, çekme ve taşıma hareketleri, bara tırmanma, dirence karşı yapılan hareketler yapılmalıdır. Bireyin yaş ve ilgisine göre uygun hareketler seçilmelidir.
3. Eğitim yapılırken en kolay aşamadan başlanarak zora doğru ilerlenir ve beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
4. Yapılan hareketlerin evde devamlılığını sağlamak için aileye bilgilendirme yapılmalıdır.
5. Proprioseptif sistem modülü, kaba motor gelişim programının tüm modülleri ile birlikte uygulanabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

- A. AĞIR NESNELERİ İTME VE ÇEKME
- B. ELLER ÜSTÜNDE DURMA
  - 1. Kedi Pozisyonunda Ayaklarla Topa Vurma
  - 2. Kurbağa Sıçraması
  - 3. Yengeç Yürüyüşü
- Ç. ELLER ÜSTÜNDE YÜRÜME
- D. BARA TIRMANMA

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Proprioseptif Sistem (Vücut Farkındalığı)” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. **Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat

edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

4. **Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.
5. **Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kalındığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ **Kaba Değerlendirme Formu** **(Proprioseptif Beceriler)**

	Proprioseptif beceriler	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Nesneleri iterek kas ve eklemlere uyarı verir.		
2	Nesneleri çekerek kas ve eklemlere uyarı verir.		
3	Elleri üzerinde yürür.		
4	Yüzüstü yatarken elleri üzerinde baş ve gövdesini kaldırır.		
5	Gözler açık ve kapalı vücut pozisyonunun farkında olur.		
6	Barı tırmanır.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Vücut farkındalığı kazanır.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
			0-3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Nesneleri iterek kas ve eklemlere uyarı verir.	3																										
Nesneleri çekerek kas ve eklemlere uyarı verir.	3																										
Elleri üzerinde yürür.	3																										
Yüzüstü yatarken elleri üzerinde baş ve gövdesini kaldırır.	3																										
Gözler açık ve kapalı vücut pozisyonunun farkında olur.	3																										
Bara tırmanır.	3																										

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar .

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla Vücut pozisyonunu tanımaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Kazanımların kalıcı olabilmesi için evde, yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

1. Proprioseptif sistem modülünde, değerlendirme ölçütü olarak uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
Nesneleri iterek kas ve eklemlere uyarı verir.												
Nesneleri çekerek kas ve eklemlere uyarı verir.												
Elleri üzerinde yürür.												
Yüzüstü yatarken elleri üzerinde baş ve gövdesini kaldırır.												
Gözler açık ve kapalı vücut pozisyonunun farkında olur.												
Bara tırmanır.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

TAKTİL SİSTEM (DOKUNMA) MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Nesneleri dokunarak algılama yeteneğini geliştirebilme.

KAZANIMLAR

1. Nesneleri dokunarak tanır.
2. Farklı yüzeyleri olan nesneleri ayırt eder.
3. Farklı doku veya özellikteki nesnelere dokunmaya istekli olur.
4. Nesneleri ısılarına göre ayırt eder.
5. Nesneleri ağırlıklarına göre ayırt eder.
6. Dokunulan vücut bölümünü tanır.

MODÜLÜN SÜRESİ

Taktil sistem modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Bireyin yaş ve ihtiyaçlarına göre ilgisini çekecek araç-gereçler kullanılmalıdır.
2. Dokunma algılaması eğitimi uygulanırken önce gözler açık, sonra gözler kapalı olarak kolaydan zora doğru ilerlenmelidir.
3. Dokunma algılaması eğitimi yapılırken beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
4. Dokunma algılaması eğitimi, farklı vücut pozisyonları kullanılarak (sırtüstü, yüzüstü, oturma vb.) yapılabilir.
5. Dokunma uyarısına aşırı hassasiyet gösteren bireylerde aşamalı olarak hassasiyet azaltılmaya çalışılmalıdır. Dokunma algılaması yetersiz olan bireylerde ise, aşamalı olarak dokunma algılaması artırılmaya çalışılmalıdır.
6. Dokunma algılaması eğitimi sırasında kas tonusunda değişiklikler meydana geliyorsa dikkatli olunmalı ve normal kas tonusunun korunmasına dikkat edilmelidir.
7. Dokunma algılaması eğitimi için farklı doku ve özellikte (zımpara, metal, pamuk, tel, sünger, peluş, sıcak-soğuk, hafif-ağır) nesnelere kullanılmalıdır.
8. Taktil sistem modülü, kaba motor gelişim programının tüm modülleri ile birlikte uygulanabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. DOKUNMA İLE ALGILAMA

1. Nesnelere Dokunma
2. Farklı Yüzeyle Nesnelere
3. Nesnelere Isıları ve Ağırlıkları

B. VÜCUT BÖLÜMÜNÜ ALGILAMA

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Taktil Sistem (Dokunma)” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretime başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. **Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.
- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Bedensel Engellilerde Dokunma Duyusu Becerileri)

	Dokunma duyusu becerileri	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Nesneleri dokunarak algılar.		
2	Farklı yüzeyleri olan nesneleri ayırt eder.		
3	Farklı doku veya özellikteki nesnelere dokunmaya istekli olur.		
4	Nesneleri ısılarına göre ayırt eder.		
5	Nesneleri ağırlıklarına göre ayırt eder.		
6	Dokunulan vücut bölümünü tanıır.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı :

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Dokunma algısını geliştirir.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
				BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
			0 - 3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Nesneleri dokunarak algılar.	3																										
Farklı yüzeyleri olan nesnelere ayırt eder.	3																										
Farklı doku veya özellikteki nesnelere dokunmaya istekli olur.	3																										
Nesneleri ısılarına göre ayırt eder.																											
Nesneleri ağırlıklarına göre ayırt eder.	3																										
Dokunulan vücut bölümünü tanıır.	3																										

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz, 1: Bağımsız olarak başlatır, 2: Kısmen tamamlar, 3: Bağımsız olarak tamamlar .

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla "Dokunma duyusu" kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Dokunma duyusunun kalıcı olabilmesi için evde, yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Taktil sistem modülünde, değerlendirme ölçütü olarak uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, öğretimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

GÖRSEL ALGILAMA MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Görsel algılama becerilerini geliştirebilme.

KAZANIMLAR:

- 1- Şekli kopya eder.
- 2- Eksik resmi tamamlar.
- 3- Parça bütün ilişkisi kurar.
- 4- Şekillerin benzerliklerini ayırt eder.
- 5- Şekillerin farklılıklarını ayırt eder.
- 6- Rakam ve harflerin yönünü karıştırmadan yazar.
- 7- Üst üste çizilmiş şekilleri ayırt eder.

MODÜLÜN SÜRESİ

Görsel algılama modülünün uygulama süresi toplam 160 ders saatidir.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Görsel algılama eğitimi yapılırken beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
2. Başlangıçta görsel algılama için basit şekillerden başlanarak daha sonra karmaşık şekillere ilerlenmelidir.
3. Görsel algılama eğitimi yapılırken bireyin yaş ve ihtiyaçlarına göre ilgisini çekecek araç-gereçler kullanılmalıdır.
4. Çok aşamalı aktivitelerin çalışılmasında, aktiviteler bölümlere ayrılarak küçük parçalar hâlinde çalışılmalı ve bütüne doğru ilerlenmelidir.
5. Hareketi planlama ve hareketi organize etme yeteneğinde sorunu olan bireylerde eğitim verilirken uygun aktiviteler seçilmelidir.
6. Bu modül kaba motor beceriler modülünden “yüzüstü”, “destekli oturma”, “desteksiz oturma”, “dizüstü”, “destekli ayakta durma”, “desteksiz ayakta durma modülleri ile birlikte uygulanabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

1. ŞEKİL KOPYALAMA
2. ÇİZİM TAMAMLAMA

3. PARÇA-BÜTÜN İLİŞKİSİ
4. ŞEKİLLERİN FARKLILIKLARI VE BENZERLİKLERİ
5. RAKAM VE HARFLERİ GÖRSEL TANIMA VE YAZMA
6. ÜST ÜSTE ÇİZİLMİŞ ŞEKİLLERİ AYIRT ETME

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Görsel Algılama” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. **Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

2. **Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

3. **Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

4. **Son Değerlendirme:** Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip

gerçekleştirmedigine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme: Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Görsel Algılama Becerileri)

	Görsel Algılama Becerileri	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Şekilleri kopya eder.		
2	Eksik resmi tamamlar.		
3	Parça bütün ilişkisi kurar.		
4	Şekillerin benzerliklerini ayırt eder.		
5	Şekillerin farklılıklarını ayırt eder.		
6	Rakam ve harflerin yönünü karıştırmadan yazar.		

Birey Adı :

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Görsel algılama becerisi gelişir

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																							
		Ana Yönerge		BİREYSEL												GRUP											
				1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH	5. DERS SAATI	TARİH	6. DERS SAATI	TARİH	1. DERS SAATI	TARİH	2. DERS SAATI	TARİH	3. DERS SAATI	TARİH	4. DERS SAATI	TARİH				
			0-3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0
Şekilleri kopya eder.	3																										
Eksik resmi tamamlar.	3																										
Parça bütün ilişkisi kurar.	3																										
Şekillerin benzerliklerini ayırt eder.	3																										
Şekillerin farklılıklarını ayırt eder.	3																										
Rakam ve harflerin yönünü karıştırmadan yazar.	3																										
Üst üste çizilmiş şekilleri ayırt eder.	3																										

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar .

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla “Görsel algılama becerileri” kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. “Görsel algılama becerilerinin” kalıcı olabilmesi için evde yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

1. Görsel algılama modülünde, değerlendirme ölçütü olarak uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aslı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
GÖRSEL ALGILAMA BECERİLERİ												
Şekilleri kopya eder.												
Eksik resmi tamamlar.												
Parça bütün ilişkisi kurar.												
Şekillerin benzerliklerini ayırt eder.												
Şekillerin farklılıklarını ayırt eder.												
Rakam ve harflerin yönünü karıştırmadan yazar.												
Üst üste çizilmiş şekilleri ayırt eder.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**'ne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

Tarih

/ /

Veli
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

Uygulayıcı
Adı Soyadı
İmza

VESTİBULER SİSTEM (DENGE) MODÜLÜ

MODÜLÜN AMACI

Vestibuler sistemini uyararak dengesini geliştirebilme.

KAZANIMLAR

1. Ayakta desteksiz durur.
2. Tek ayak üzerinde dengede durur.
3. Elleri ile destek alarak trampolinde zıplar.
4. Elleri ile destek almadan trampolinde zıplar.
5. Egzersiz topu üzerinde denge ve pozisyonunu korur.
6. Denge tahtasında öne ve yana doğru adım alarak salınım yapar.
7. Değişik pozisyonlarda salıncakta sallanır.

MODÜLÜN SÜRECİ VE BİÇİMİ

Vestibuler sistem (denge) modülünde verilmesi öngörülen kazanımlar bağımsız bir modül olarak ele alınmamalıdır. Bu modülde destek eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimi, modül kazanımlarının ilişkilendirilebileceği diğer modüller kapsamında bulunan aynı bağlamdaki kazanımlarla ilişkilendirilerek verilmelidir. Vestibuler Sistem (denge) Modülü için ayrı bir süre verilmemiş olup, bu modül kapsamında bireyin ihtiyaç duyduğu kazanımların eğitim süresi, ilişkilendirildiği diğer modülün süresi içinde planlanmalıdır.

MODÜLÜN UYGULAMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. İç kulaktaki denge merkezini uyararak dengeyi geliştirmek amacıyla denge tahtasında salınımlar, kaydıraktan kayma, trampolinde zıplama, egzersiz topu üzerinde hareket, salıncak üzerinde değişik şekillerde salınımlar yapılmalıdır.
2. Bireyin yaş ve ihtiyaçlarına göre ilgisini çekecek araç-gereçler kullanılmalıdır.
3. Vestibuler (denge) sisteme yönelik hareket ve salınımlar uygulanırken duyu uyarısı da sağlamak amacıyla farklı yüzeyler ile kaplanmış (halı, yün, peluş, ahşap vb.) araç gereçler kullanılabilir.
4. Vestibuler sisteme yönelik hareketler uygulanırken öncelikle en kolay aşamadan başlanarak zora doğru ilerlenmeli ve beceri öğretimi işlem basamakları (model olma, sözel ve fiziksel yardım) kullanılmalıdır.
5. Çalışılan ortamda yumuşak yer minderi, denge tahtası, değişik tipte salıncaklar (T salıncak, platform salıncak, silindir) egzersiz topu, ayna, trampolin, top havuzlu kaydırak gibi araç gereçler kullanılmalıdır.
6. Vestibuler(denge)sistem modülü, kaba motor gelişim programının tüm modülleri ile birlikte uygulanabilir.

MODÜLÜN İÇERİĞİ

A. DENGE ÇALIŞMALARI

1. Tek Ayakla
2. Egzersiz Topu İle
3. Denge Tahtasında
4. Öne-Yana Salınım

B. TRAMBOLİNDE ZIPLAMA ÇALIŞMALARI

C. SALLANMA

1. Salıncakta Oturarak
2. Salıncakta Yüzüstü
3. Salıncakta Sırtüstü

MODÜLDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

“Vestibüler Sistem (Denge)” modülünde ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini (ders saati) değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu aşamalarla ilgili hazırlanan örnek formlara yönelik açıklamalar aşağıda verilmiştir.

- 1. Kaba Değerlendirme:** Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından destek eğitimi ihtiyacı olduğuna dair karar alınmış birey için seçilen eğitim modülü ve bireyin öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda; bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlamak amacı ile yapılacak olan yüzeysel değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 2. Öğretim Öncesi Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP’ ine seçilen kazanımların öğretimine başlamadan önce hangi basamakta olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak yapılacağı, soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 3. Öğretim Sürecinde Değerlendirme: (Performans Kayıt Tablosu)** Ele alınan beceri, kavram ya da disiplinin öğretimi sırasında izlenecek yol ve bunun bir ders saatlik öğretiminin ayrıntılı değerlendirmesidir.

Bu değerlendirmenin hangi ölçütlere dayalı olarak ne zaman yapılacağı (her ders saatinin başında ve sonunda... vb.), soruların-yönergelerin yazılmasında nelere dikkat edileceği, ortamın nasıl olması gerektiği, değerlendirme sonuçlarının nasıl aktarılacağı, uygulayıcının dikkat etmesi gereken açıklamalar bu bölüme yazılacaktır.

- 4. Son Değerlendirme:**Beceri öğretimine yönelik seçilen kazanımlarda, öğretim sürecinin son ders saatinde yapılan değerlendirme, aynı zamanda bireyin beceriyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğine yönelik yapılacak olan son değerlendirmesi olacaktır. Bu nedenle ayrı bir form hazırlanmasına gerek yoktur.

- 5. Öğretim Sonrası (Dönem Sonu) Değerlendirme:**Her ay sonunda alınan değerlendirmelerin (*Performans Kayıt Tablosunun*); Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formuna genel olarak işlenmesi ve destek eğitimi programının sonunda gelinen basamağın belirtilmesidir.

Özel Eğitim Değerlendirme kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar maddeler hâlinde forma işlenir.

Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna şayet kazanım 1 ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak işaretlenir. Kazanım başlanıldığı aydan sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar ile ilgili formun sonunda yer alan RAM bilgilendirme bölümüne ayrıntılı olarak, öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Kaba Değerlendirme Formu (Denge Becerileri)

	Denge Becerileri	Evet Hayır	Açıklamalar
1	Ayakta desteksiz durur.		
2	Tek ayak üzerinde dengede durur.		
3	Elleri ile destek alarak trampolinde zıplar.		
4	Elleri ile destek almadan trampolinde zıplar.		
5	Egzersiz topu üzerinde denge ve pozisyonunu korur.		
6	Denge tahtasında öne ve yana doğru adım atarak salınım yapar.		
7	Değişik pozisyonlarda salıncakta sallanır.		

PERFORMANS KAYIT TABLOSU

Birey Adı

Ait Olduğu Ay:

Kazanım : Dengesini geliştirir.

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR/ YÖNERGE	Öğretim Öncesi Değerlendirme	ÖĞRETİM SÜRECİNİ DEĞERLENDİRME																																				
				BİREYSEL												GRUP																								
				1. DERS SAATI		TARİH		2. DERS SAATI		TARİH		3. DERS SAATI		TARİH		4. DERS SAATI		TARİH		5. DERS SAATI		TARİH		6. DERS SAATI		TARİH		1. DERS SAATI		TARİH		2. DERS SAATI		TARİH		3. DERS SAATI		TARİH		4. DERS SAATI
			0-3	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0	
Ayakta desteksiz durur.	3																																							
Tek ayak üzerinde dengede durur.	3																																							
Elleri ile destek alarak trambolinde zıplar.	3																																							
Elleri ile destek almadan trambolinde zıplar.	3																																							
Egzersiz topu üzerinde denge ve pozisyonunu korur.	3																																							
Denge tahtasında öne ve yana doğru adım atarak salınım yapar.	3																																							
Değişik pozisyonlarda salıncakta sallınır.	3																																							

KISALTMALAR: 0: Başlatamaz. 1: Bağımsız olarak başlatır. 2: Kısmen tamamlar. 3: Bağımsız olarak tamamlar.

AİLE BİLGİLENDİRME

* Bu ay içerisinde çocuğunuzla “Denge” kazanmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Denge'nin kalıcı olabilmesi için evde, yukarıda belirtilen yönergeler doğrultusunda tekrarlar yapılması gerekmektedir.

AÇIKLAMALAR

- 1 Vestibuler sistem modülünde, değerlendirme ölçütü olarak uygulayıcı isteği doğrultusunda, programın ilgili bölümünde kapsamlı olarak belirtilen diğer ölçütlerden de yararlanabilir.
2. Bu form, eğitimi yapan uygulayıcı tarafından doldurulacaktır.
3. Bu formun bir nüshası ay sonunda imza karşılığı veliye teslim edilecektir. Formun aşlı bireyin dosyasında saklanacaktır.
4. Bu formun sonunda aileye, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmelidir .
5. Her ders saati sonrasında aileye, yapılan çalışmalar ve evde yapılabilecek etkinlikler (tekrar) hakkında sözlü ya da yazılı bilgilendirme yapılmalıdır.

DÖNEM SONU BİREYSEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Bireyin Adı Soyadı :	Eğitime Başlangıç Tarihi : / /
Bireyin Yaşı :	Eğitimin Bitiş Tarihi : / /
Eğitsel Tanısı : Bedensel Engelli	

KAZANIMLAR	AYLAR											
	1. AY	2. AY	3. AY	4. AY	5. AY	6. AY	7. AY	8. AY	9. AY	10. AY	11. AY	12. AY
DENGE BECERİSİ												
Ayakta desteksiz durur.												
Tek ayak üzerinde dengede durur.												
Elleri ile destek alarak trampolinde zıplar.												
Elleri ile destek almadan trampolinde zıplar.												
Egzersiz topu üzerinde denge ve pozisyonunu korur.												
Denge tahtasında öne ve yana doğru adım atarak salınım yapar.												
Değişik pozisyonlarda salıncakta sallanır.												

AÇIKLAMA: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre içerisinde kazandırılması amaçlanan kazanımlar, maddeler hâlinde forma işlenir. Kazanıma hangi ay içerisinde başlanmış ise o ay ile ilgili sütuna; kazanım bir ay içinde sonlandırıldıysa (kazanım gerçekleşti ise) “+” olarak; sonraki aylarda devam ediyorsa (kazanım gerçekleşmedi ise) “-” olarak işaretlenir. Kazanımın gerçekleştiği aya “+” konur.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca önerilen süre sonunda birey için gerçekleştirilmesi amaçlanan kazanımlardan; gerçekleştirilemeyenler ya da öğretimi yapılamayanlar aşağıdaki **RAM Bilgilendirme Bölümü**’ne ayrıntılı olarak öğretime hiç başlanmadı ise bunun gerekçeleri veya başlanmış olmasına rağmen kazanım gerçekleştirilemedi ise hangi alt basamakta kaldığına dair açıklamalar yapılacaktır.

RAM BİLGİLENDİRME

- Bireysel performanstaki gelişmelerin sözel ifadeler ile açıklamalarına yer verilmelidir.
- Gelişim sürecinde programa dâhil edilmesi gereken farklı programlar konusunda düşünceler ile yakın ve uzak hedefler doğrultusunda ihtiyaçlar bildirilebilir.

.....
.....
.....

	Tarih	
	/ /	
Veli	Uygulayıcı	Uygulayıcı
Adı Soyadı	Adı Soyadı	Adı Soyadı
İmza	İmza	İmza

KAYNAKÇA:

1. Ayres A. Jean. Sensory Integration and the Child, Pediatric Therapy Network.
2. Russell, D.J., Rosenbaum, P.L., Lane, M., Gowland, C., Goldsmith, C.H., Boyce, W.F., Plews, N. (1994) Training users in the Gross Motor Function Measure: methodological and practical issues. Physical Therapy, 74 (7), 630-636.
3. Tekin, Elif, Küçük Adımlar; Gelişimsel Geriliği Olan Çocuklara Yönelik Erken Eğitim Programı, Küçük Kas Becerileri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul, 2001.
4. Vuran, Sezgin, Özel Eğitim Formatörlüğü Kursu Ders Notları, Fethiye,2005.